

SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (prvi senat)
z dne 5. oktobra 2005*

V zadevi T-45/01,

Stephen Sanders, stanujoč v Oxonu (Združeno kraljestvo), in 94 tožečih strank, katerih imena in priimki so naštet v prilogi sodbe, zastopajo pa jih P. Roth, QC, in I. Hutton ter A. Howard, barristers,

tožeče stranke,

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopata J. Currall in L. Escobar Guerrero, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka,

ob intervenciji

Sveta Evropske unije, ki sta ga najprej zastopala J.-P. Hix in A. Pilette, nato Hix in B. Driessen, zastopnika,

intervenient,

* Jezik postopka: angleščina.

katere predmet je zahteva za povrnitev premoženjske škode, ki naj bi jo tožeče stranke domnevno utrpele, ker v okviru izvajanja dejavnosti v skupnem podjetju Joint European Torus (JET) niso bile zaposlene kot začasni uslužbenci Skupnosti,

SODIŠČE PRVE STOPNJE EVROPSKIH SKUPNOSTI (prvi senat),

v sestavi B. Vesterdorf, predsednik, M. Jaeger in H. Legal, sodnika,
sodni tajnik: J. Plingers, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnav z dne 8. maja in 23. septembra 2003

izreka naslednjo

Sodbo

Pravni okvir

- 1 Člen 1, drugi pododstavek, Pogodbe ESAE določa:

„Naloga Skupnosti je z ustvarjanjem razmer, potrebnih za pospešeno vzpostavljanje in razvoj jedrske industrije, prispevati k dvigu življenjske ravni v državah članicah in k razvoju odnosov z drugimi državami.“

2 Člen 2 ESAE med drugim predpisuje, da mora Evropska skupnost za atomsko energijo (ESAE) za uresničitev svoje naloge spodbujati raziskave in zagotavljati razširjanje tehničnega znanja.

3 Člen 49 ESAE določa:

„Skupna podjetja se ustanovijo z odločbo Sveta.

Vsako skupno podjetje je pravna oseba.

V vsaki državi članici uživa najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava njihovo zadevno nacionalno pravo; zlasti lahko pridobi ali odtuji premičnine in nepremičnine, je lahko tožena in lahko toži.

Za vsako skupno podjetje se, razen če ni drugače določeno v tej pogodbi ali v njegovem statutu, uporabljajo pravila, ki veljajo za industrijska ali trgovinska podjetja; statut se lahko subsidiarno sklicuje na nacionalno pravo držav članic.

Razen kadar je v skladu s to pogodbo pristojno Sodišče, odločajo o sporih, v katerih so udeležena skupna podjetja, pristojni nacionalni pravosodni organi.“

4 Člen 51 ESAE določa:

„Komisija zagotavlja izvajanje vseh odločitev Sveta, ki se nanašajo na ustanovitev skupnih podjetij, dokler se ne ustanovijo telesa, odgovorna za delovanje takih podjetij.“

5 Člen 152 ESAE določa:

„Sodišče je v mejah in pod pogoji, ki so določeni v kadrovskih predpisih ali v pogojih za zaposlitev, pristojno za vse spore med Skupnostjo in njenimi uslužbenci.“

6 Člen 151 ESAE določa:

„Sodišče je pristojno v sporih glede nadomestila škode, ki ga predvideva drugi odstavek člena 188.“

7 Člen 188, drugi pododstavek, ESAE določa:

„V primeru nepogodbene odgovornosti pa Skupnost v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.“

- 8 Skupno podjetje (joint undertaking) Joint European Torus (JET), za katero so delale tožeče stranke, je bilo ustanovljeno s Sklepom Sveta 78/471/Euratom z dne 30. maja 1978 (UL L 151, str. 10) za izvedbo programa „Fusion“ ESAE, ki je predvideval izgradnjo, delovanje in izrabo velikega toroidnega stroja, tipa tokamak, in njegovih pomožnih naprav. Projekt JET, ki je bil sprva zasnovan za 12 let, je bil trikrat podaljšan: s Sklepom Sveta 88/447/Euratom z dne 25. julija 1988 (UL L 222, str. 4) do 31. decembra 1992; s Sklepom Sveta 91/677/Euratom z dne 19. decembra 1991 (UL L 375, str. 9) do 31. decembra 1996 in nazadnje s Sklepom Sveta 96/305/Euratom z dne 7. maja 1996 (UL L 117, str. 9) do 31. decembra 1999. Program se je kasneje nadaljeval, zlasti v okviru Evropskega sporazuma o razvoju fuzije.
- 9 Statut skupnega podjetja (v nadaljevanju: statut) v prilogi Sklepa 78/471 določa, da je njegov sedež v Culhamu v Oxfordshiru v Združenem kraljestvu in da so članice, poleg ESAE, države članice oziroma njihovi organi, pristojni za atomsko energijo, med drugim organizacija gostiteljica United Kingdom Atomic Energy Authority (UKAEA), po sklepu 91/677 pa tudi Švicarska konfederacija.
- 10 Statut določa, da sta organa JET svet in direktor projekta. Svetu JET pomaga izvršilni odbor, svet pa lahko zahteva tudi mnenje strokovnega sveta.
- 11 Člen 4.2.2 statuta določa:

„Svet JET je med drugim pristojen za:

[...]

- d) imenovanje direktorja in poslovodnih delavcev v okviru projekta, da bi jih zaposlila Komisija ali organizacija gostiteljica, in določitev trajanja njihove zaposlitve, sprejetje celostne strukture projektne skupine ter za določitev postopka zaposlitve in kadrovske politiko;

[...]

- f) sprejetje, v skladu s členom 10, letnega proračuna, vključno s sistemizacijo delovnih mest, načrta razvoja projekta in ocene stroškov projekta.“

12 V skladu s členom 7 statuta je direktor projekta izvršilni organ skupnega podjetja in njegov pravni zastopnik; „izvaja načrt razvoja projekta in vodi izvajanje projekta v okviru navodil, ki jih določi svet JET.“ „Med drugim:

- a) organizira, vodi in nadzoruje projektno skupino;

- b) svetu JET predloži predloge o glavni strukturi projektne skupine in svetu predlaga imenovanje vodstvenih delavcev.“

- 13 Člen 8 statuta o projektni skupini v prvotnem besedilu, ki se je uporabljalo do 21. oktobra 1998 (glej v nadaljevanju navedeni točki 25 in 26), določa:

„8.1 Projektna skupina pomaga direktorju projekta pri izpolnjevanju njegovih nalog. Število zaposlenih je določeno s sistemizacijo delovnih mest, kot je določena v letnem proračunu. Obsega osebje iz članov skupnega podjetja v skladu [s členom] 8.3, kot tudi drugo osebje. Osebje projektne skupine se zaposli v skladu z določbami [členov] 8.4 in 8.5 [dalje].

8.2 Sestava projektne skupine mora izražati razumno ravnovesje med potrebo po zagotovitvi skupnostne narave projekta, zlati glede mest, za katera se zahtevajo posebne kvalifikacije (fiziki, inženirji, upravni delavci ustrezne stopnje) in potrebo po tem, da se da direktorju za učinkovito upravljanje, kolikor mogoče, široka pooblastila pri izbiri osebja. Pri uporabi tega načela bo enako upoštevan interes Neskupnostnih članov skupnega podjetja.

8.3 Člani skupnega podjetja dajo temu na razpolago kvalificirano znanstveno, tehnično in upravno osebje.

8.4 Osebje, ki ga da na razpolago organizacija gostiteljica, bo še naprej zaposleno pri tej organizaciji pod njenimi pogoji zaposlitve in ta organizacija ga bo tudi napotila v skupno podjetje.

8.5 Razen če se v določenih posebnih primerih odloči drugače, v skladu s postopki zaposlitve in kadrovske politiko, ki jo določi svet JET, Komisija zaposli osebje, ki ga dajo na razpolago člani skupnega podjetja, razen organizacije gostiteljice, kot tudi vse drugo osebje, na delovna mesta za določen čas v skladu s ureditvijo, ki se uporablja za druge uslužbenke Evropskih skupnosti, in jih napoti v skupno podjetje.

8.6 Vse osebje, ki je del projektne skupine, je podrejeno enemu organu upravljanja, tj. direktorju projekta.

8.7 Vse stroške osebja, vključno s stroški osebja, ki sta ga napotili Komisija in organizacija gostiteljica, nosi skupno podjetje.

8.8 Vsak član, ki ima sporazum o pridružitvi z [ESAE], se zaveže ponovno zaposliti člane osebja, ki jih bo napotil na projekt in jih bo Komisija začasno zaposlila, ko bo njihovo delo v okviru projekta zaključeno.

8.9 Svet JET določi podrobnosti postopka napotitve in kadrovske politiko.“

14 V sodbi Sodišča z dne 15. januarja 1987 v zadevi Ainsworth in drugi proti Komisiji in Svetu (271/83, 15/84, 36/84, 113/84, 158/84, 203/84 in 13/85, Recueil, str. 167) so tožeče stranke, britanski državljani, ki jih je zaposlila UKAEA in jih dala na voljo skupnemu podjetju za sodelovanje v projektni skupini, izpodbijale odločbo direktorja skupnega podjetja JET, sprejeto v imenu Komisije, s katero je bila

zavrjnena njihova vključitev med osebe Komisije iz naslova ESAE kot začasnih uslužbencev. Z ugovorom so zatrjevali nezakonnost statuta skupnega podjetja zaradi razlike pri obravnavanju, kot je določena v členih 8.4 in 8.5 statuta.

- 15 Sodišče je ugotovilo, da je bil cilj teh določb „uvesti razliko pri obravnavanju glede na organizacijo članico, ki [je] zadevnega uslužbenca da[la] na voljo skupnemu podjetju“ (točka 32). Vendar je Sodišče poudarilo, da je [bil] „JET, izključno raziskavam namenjeno podjetje [...], katerega obstoj je [bil] časovno omejen“ (točka 35), in ugotovilo poseben položaj UKAEA, ki je kot organizacija gostiteljica prevzela podobno odgovornost (točki 36 in 37). V teh okoliščinah je Sodišče menilo, „da povsem poseben položaj, v katerem se je znašla organizacija gostiteljica UKAEA glede JET in ki ni [bil] primerljiv s položajem nobene druge organizacije članice JET, objektivno upravičuje [je upravičeval] različno obravnavo, določeno v členih 8.4 in 8.5 statuta“ (točka 38).
- 16 Evropski parlament je 10. decembra 1991 sprejel zakonodajno resolucijo (razveljavitev), v kateri je bilo med drugim mnenje o predlogu sklepa Sveta, ki spreminja statut skupnega podjetja JET, in v tem okviru izrazil bojazen, da bi lahko razlike v plačilu med raziskovalci, ki so bili v zaposleni pri Komisiji, in tistimi iz nacionalnih organov imele za posledico napetosti znotraj JET (UL 1992, C 13, str. 50).
- 17 V sodbi Sodišča prve stopnje z dne 12. decembra 1996 v zadevi Altmann in drugi proti Komisiji (T-177/94 in T-377/94, Recueil, str. II-2041) so tožeče stranke, britanski državljani, člani osebja UKAEA, ki so bili dani na voljo JET, izpodbijale odločbe Komisije, s katerimi so bile zavrjnene njihove prošnje za zaposlitev kot začasnih uslužbencev Skupnosti. Zlasti so navajale spremenjene okoliščine, ki so nastale po razglasitvi zgoraj navedene sodbe Ainsworth in drugi proti Komisiji in Svetu.

- 18 Sodišče prve stopnje je po eni strani ugotovilo naslednje: „Vsi člani osebja, ki sestavljajo [so sestavljali] projektno skupino, so [bili] v primerljivem položaju, ne glede na organizacijo članico, ki jih [je] da[la] na razpolago skupnemu podjetju. Dejansko vsi delajo [so delali] izključno za projekt, v okviru iste skupine in pod vodstvom istega direktorja. Izbrani so [bili] na istih javnih natečajih in napredovali [so] na podlagi svojih zaslug, ne da bi se upošteval njihov formalni delodajalec.“ (Točka 81). Sodišče prve stopnje je po drugi strani ugotovilo, da v projektni skupini glede osebnih dohodkov in možnosti napredovanja še vedno obstaja različno obravnavanje, ki izhaja iz določb členov 8.4 in 8.5 statuta skupnega podjetja (točke 82, 84 in 85).
- 19 V nadaljevanju je Sodišče prve stopnje poudarilo, da „je bilo podano določeno število novih elementov ali sprememb v zvezi s položajem, ki je bil Sodišču predstavljen leta 1987“, in sicer „je šlo podrobneje za: a) precejšnje podaljšanje obstoja JET; b) zmanjšano vlogo UKAEA pri organizaciji in delovanju skupnega podjetja; c) opustitev ugovorov UKAEA, da osebje, ki ga je napotila v JET, odpove delovno razmerje, zato da ga sklene pri Komisiji; d) motnje v poslovanju skupnega podjetja zaradi socialnega konflikta; e) nezmožnost sistema zaposlovanja v JET, da doseže cilje, zaradi katerih je [bilo] ustanovljeno“ (točka 96).
- 20 Sodišče prve stopnje je tudi razsodilo:

„Ob upoštevanju vseh teh elementov je treba ugotoviti, da niso več podane dejanske okoliščine, na katere se je Sodišče oprlo za utemeljitev ugotovitve, da je bila razlika v obravnavanju, določena po statutu JET, objektivno upravičena. Poleg tega je treba poudariti, da se Sodišču ni bilo treba izreči glede razlike v obravnavanju pri karierni perspektivi in varnosti zaposlitve, ki nista bili predmet obravnave v sodbi Ainsworth.“ (Točka 117).

21 Glede pojma „drugo osebje“ iz člena 8 statuta v njegovem prvotnem besedilu je Sodišče prve stopnje menilo, da „čeprav nobena določba statuta ne[i] prepoveduje [ovala] izrecno in nedvoumno načela zaposlitve kot ‚drugo osebje‘ po členu 8.5, oseb, ki jih [je] tako kot tožeče stranke UKAEA da[la] na voljo za projekt, pa ostaja dejstvo, da splošna struktura statuta in besedilo njegovih določb privedeta do zaključka, da take zaposlitve ni mogoče predvideti, ne da bi bil močno spodkopan sistem zaposlovanja in kadrovske politike, ki je vzpostavljen s tem statutom“ (točka 136).

22 Sodišče prve stopnje je dodalo:

„Pojem ‚drugo osebje‘ iz člena 8.5 statuta je namreč treba razlagati s sklicevanjem na člen 8.1, ki določa, da je projektna skupina sestavljena iz osebja iz članic JET, v skladu s členom 8.3, in ‚drugega osebja‘. Postopek, s katerim bi član projektne skupine, ki ga je dala na voljo UKAEA, odpovedal delovno razmerje pri tej ustanovi, samo da bi ga Komisija lahko zaposlila kot ‚drugo osebje‘ ni predviden s temi določbami.“ (Točka 137).

23 Sodišče prve stopnje je menilo, da „se člena 8.4 in 8.5 statuta, kot sta [bila] zapisana v [v prvotnem besedilu], ne more[ta] razlagati tako, da dovoljmeta zaposlitev tožečih strank kot ‚drugega osebja‘ v smislu teh določb“ (točka 139), in je ugotovilo „nezakonitost členov 8.4 in 8.5 statuta, njegovih dopolnilnih izvršitvenih določb in administrativnih predpisov, ki naj bi jima dali učinek, da povzročijo ali prispevajo [so povzročili ali prispevali] k objektivno neupravičenemu in posledično nezakonitemu različnemu obravnavanju, zlasti glede možnosti dostopa do zaposlitve v okviru javne uprave Skupnosti, med dvema kategorijama uslužbencev JET, glede na organizacijo članico, ki da [je dala] zadevnega uslužbenca na voljo skupnemu podjetju“ (točka 141).

- 24 Glede predlogov tožečih strank za odškodnino zaradi finančnih izgub, ki jih je povzročila zadevna diskriminacija, je Sodišče prve stopnje menilo, da kršitev načela enakega obravnavanja, ki izhaja iz statuta, v zadevi ni bila dovolj resna, da bi bila zaradi aktov, ki jih je nezakonito sprejel Svet in izvršila Komisija, podana odškodninska odgovornost Skupnosti (točka 154).
- 25 Zaradi zgoraj navedene sodbe Altmann in drugi proti Komisiji, zoper katero ni bila vložena pritožba, je bil s Sklepom Sveta 98/585/Euratom z dne 13. oktobra 1998 (UL L 282, str. 65), ki je začel veljati 21. oktobra 1998, spremenjen statut skupnega podjetja, pri čemer so bila zlasti črtana v njem pojavljajoča se sklicevanja na pojem „drugo osebje“.
- 26 V skladu s točko 4 Priloge Sklepa 98/585 so členi 8.1, 8.3, 8.4, 8.5 in 8.7 spremenjeni tako:

„8.1 Projektna skupina pomaga direktorju projekta pri izpolnjevanju njegovih nalog. Število zaposlenih je določeno s sistemizacijo delovnih mest, kot je določena v letnem proračunu. Zaposlene sestavlja osebje iz članov Skupnega podjetja v skladu [s členom] 8.3.“

„8.3 Člani skupnega podjetja, ki imajo sporazum o pridružitvi z [ESAE] ali pogodbo za določen čas v okviru programa ‚Fusion‘ [ESAE], v državah članicah, kjer ni pridružitve (v nadaljevanju: prvotne organizacije), dajo skupnemu podjetju na voljo osebje, usposobljeno na znanstvenem, tehničnem in upravnem področju.“

Dejansko stanje in postopek

- 27 95 tožečih strank, britanskih državljanov, je delalo v okviru projekta JET, od tega 51 deset let ali več kot inženirji, tehniki ali risarji. Zainteresirani, ki so bili vsi pred spremembo statuta oktobra 1998 zaposleni v skladu s prvo letno pogodbo, niso bili v pogodbenem razmerju z UKAEA ali s Komisijo, ampak so jih zaposlile in plačale tretje družbe, ki so bile v pogodbenem razmerju s skupnim podjetjem JET. Njihova obveznost, da so na voljo skupnemu podjetju JET, se je v vsakem primeru iztekla z zaključkom projekta, tj. 31. decembra 1999.
- 28 Skupno podjetje JET je s podjetji za posredovanje dela sklenilo pogodbe za zagotavljanje storitev ene ali več oseb, ki so ustrezno strokovno ali posebno tehnično usposobljene. Skupinske pogodbe so omogočale skupnemu podjetju JET, da je imelo na razpolago vse delavce, tako tiste, napotene v MAC (main assembly contract (pogodba o velikih elementih)), v MEC (main electrical contract (glavna pogodba o električni energiji)), v grafično pisarno oziroma v službo za računalniško programiranje, kot tudi tiste osebe, ki so delale v poštni službi, telefoniste in tehnike v delavnicah. Skupno podjetje je poleg tega z drugimi podjetji sklenilo pogodbe o zagotavljanju storitev, kot je na primer vzdrževanje in čiščenje poslopij.
- 29 Večina pogodb skupnega podjetja JET je bila s podjetji za posredovanje dela sklenjena na podlagi javnega razpisa skupnega podjetja, objavljenega na splošno vsaka tri leta. Vodstvo JET je opravilo razgovor s kandidati, ki so jih predlagale družbe ponudnice storitev, preden je dalo (ali ne) svoje soglasje k izbiri osebja za

opravljanje storitev v skupnem podjetju, ki ga je izbrala družba, ki je zmagala na javnem razpisu. Vse pogodbe o posredovanju delovne sile je skupno podjetje JET sklenilo za obdobje enega leta, vedno z možnostjo podaljšanja za eno leto. Mogoče pa jih je bilo razdreti kadarkoli.

30 Vsaka od tožečih strank je med 12. novembrom 1999 in 16. februarjem 2000 na Komisijo naslovila dopis, ki se je v glavnem navezoval na člen 90 Kadrovskih predpisov za uradnike Evropskih skupnosti (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi). Tožeče stranke so navedle člen 188 ESAE kot nadomestno podlago za svoj zahtevek. Komisiji so predlagale, naj odloči o njihovem odškodninskemu zahtevku, ker jih skupno podjetje JET ob kršitvi svojega statuta ni zaposlilo kot začasnih uslužbencev Skupnosti. Komisija je z dopisom z dne 14. marca 2000 zainteresiranim sporočila, da je preučila njihov zahtevek, kot je bil predložen na podlagi člena 90(1) omenjenih kadrovskih predpisov.

31 Ob tem, da v roku štirih mesecev ni bilo odgovora na zahtevek, so tožeče stranke ob posredovanju svojega sveta z dopisom z dne 28. junija 2000 na Komisijo na podlagi člena 90(2) Kadrovskih predpisov vložile pritožbo zoper zavrnilno odločbo zaradi molka organa, ki se je nanašala na njihov zahtevek.

32 Ta pritožba, na katero Komisija ni odgovorila štirih mesecih, določenih v členu 90(2) *in fine* Kadrovskih predpisov, je bila v roku, ki je v členu 91(3) Kadrovskih predpisov določen za tožbo zoper zavrnitev zaradi molka organa, predmet izredne zavrnilne odločbe z dne 14. novembra 2000, ki je bila svetu zainteresiranih strank posredovana po telefaksu 17. novembra 2000.

33 Tožeče stranke so to tožbo vložile 27. februarja 2001.

- 34 S sklepom predsednika Sodišča prve stopnje z dne 3. oktobra 2001 je bilo Svetu v tej zadevi dovoljeno intervenirati na stani Komisije.
- 35 Tožeče stranke so predlagale predložitev listin, ki jih je imela Komisija. Ta je svojemu odgovoru na tožbo predložila dve dopolnitvi glede predhodnih sporov in glede funkcij, ki so jih opravljale določene tožeče stranke. Tožeče stranke so z dopisom, vpisanim v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 18. julija 2002, predlagale predložitev dopisovanj med vodstvom skupnega podjetja JET in Evropskim računskim sodiščem glede pogodbenega osebja, ki je delalo pri projektu JET.
- 36 Z ukrepom procesnega vodstva, ki je bil vročen 26. septembra 2002, je Sodišče prve stopnje toženo stranko zaslišalo glede „dopolnilnih določb“ glede osebja skupnega podjetja JET, sprejetih leta 1979. Komisija je odgovorila z dopisom z dne 4. oktobra 2002.
- 37 Stranke so ustne navedbe in odgovore na vprašanja Sodišča prve stopnje podale na obravnavi 8. maja 2003.
- 38 S sklepom z dne 21. julija 2003 je predsednik prvega senata Sodišča prve stopnje ponovno odprl ustni postopek, da bi lahko stranke pojasnile stališča glede pravnega okvira, ki se uporablja v tem sporu, in posledicah, ki izhajajo iz njega. Stranke so glede tega podale stališča na novi obravnavi 23. septembra 2003.

Predlogi strank

39 Tožeče stranke sodišču prve stopnje predlagajo, naj:

- ugotovi, da je Komisija tožeče stranke brez objektivne utemeljitve v obdobju dela v okviru projekta JET glede njihovega plačila, pravice do pokojnine in pripadajočih ugodnosti ter tudi glede jamstva za kasnejšo zaposlitev obravnavala diskriminatorno;

- ugotovi, da bi morale biti tožeče stranke obravnavane kot „drugo osebje“ v smislu člena 8.1 prvotnega statuta skupnega podjetja JET;

- ugotovi, da spremembe člena 8 kadrovskih predpisov skupnega podjetja JET s sklepom 98/585 in z njegovimi izvedbenimi določbami niso bile zakonite, ker so brez objektivne utemeljitve povzročile ali ohranjale diskriminacijo tožečih strank glede elementov, navedenih v prvem izmed zahtevkov;

- razglasi, da so imele tožeče stranke pravico biti zaposlene v okviru delovnih mest za določen čas pri Komisiji;

- razglasi odločbo Komisije z dne 14. novembra 2000 za nično;

- naloži Komisiji, naj povrne izgubo plačila, pokojnine, nadomestil in ugodnosti zaradi prej navedenih kršitev pravna Skupnosti;

  - naloži Komisiji plačilo stroškov.
- 40 Komisija ob podpori Sveta predlaga Sodišču prve stopnje, naj:
- tožbo zavrne;

  - odloči o stroških v skladu s predpisi.

Narava spora

- 41 Tožeče stranke v bistvu zahtevajo povrnitev premoženjske škode, ki so jo utrpeli, ker jih Komisija ni zaposlila v okviru pogodb začasne uslužbenice. Njihovi zahtevki, kot so predstavljeni zgoraj v točki 39, so usmerjeni zlasti v razglasitev ničnosti Odločbe z dne 14. novembra 2000, s katero je bila zavrnjena pritožba, ki jo je vsaka od njih naslovila na Komisijo po zavrnitvi odškodninskega zahtevka zaradi molka organa v skladu s postopkom, opisanim zgoraj v točkah 30 in 31, imajo za posledico da, se Sodišču prve stopnje v presojo predloži akt, ki posega v njihove pravice in zoper katerega je bila vložena pritožba (sodba Sodišča z dne 14. februarja 1989 v zadevi Bossi proti Komisiji, 346/87, Recueil, str. 303, točka 10), tj. zavrnitev njihovega odškodninskega zahtevka zaradi molka organa. Ti zahtevki se morajo šteti kot nerazdružljivi z dejansko enotnim in izključno odškodninskim zahtevkom, ki je

predmet tožbe in se utemeljuje z nezakonitim ravnanjem Komisije, ko ta ni zaposlila zainteresiranih oseb v okviru takih pogodb, s kršitvijo tega, kar naj bi predpisal statut JET. Ob neobstoju vsakršnega pogodbenega razmerja med tožečimi strankami in Komisijo tožba izpostavlja nepogodbeno odgovornost Skupnosti.

- 42 V posebnih okoliščinah te zadeve je treba glede vprašanja javnega reda po uradni dolžnosti ugotoviti, ali je treba spor navezati na splošni spor o nepogodbeni odgovornosti, določeni v členu 151 ESAE in v členu 188(2) ESAE, ali na spor glede razmerij med Skupnostjo in njenimi uslužbenci iz člena 152 ESAE. Sicer pa je Sodišče prve stopnje stranke glede tega vprašanja zaslišalo na obravnavi 23. septembra 2003.
- 43 Tožbo je treba obravnavati, kot da je del spora med Skupnostjo in njenimi uslužbenci, in sicer iz treh razlogov.
- 44 Prvič, presoja utemeljenosti tožbe je odvisna od razlage statuta JET, za katerega tožeče stranke zatrjujejo, da jim je dal pravico, da so zaposlene kot začasni uslužbenci. Povrhu tega odškodnina, ki jo zahteva vsaka tožeča stranka, ustreza razliki med tem, kar bi prejela, če bi delala v okviru skupnega podjetja kot začasni uslužbenec, in tem, kar je prejela od delodajalca, ki jo je dal na razpolago JET. Torej v položajih, kot je v tej zadevi, v katerih gre za zadevne pravice na podlagi statuta, so pravni problemi, ki jih je treba rešiti, podobni tistim, ki so podani, če tožeče stranke zahtevajo status uradnika ali uslužbenca in če Sodišče ali Sodišče prve stopnje obravnavata spore v zvezi z javnimi uslužbenci (sodba Sodišča z dne 11. marca 1975 v zadevi Porrini in drugi proti ESAE in drugim, 65/74, Recueil, str. 319, točke od 3 do 13, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. maja 1998 v zadevi O'Casey proti Komisiji, T-184/94, RecFP, str. I-A-183 in II-565, točke od 56 do 62).

- 45 Drugič, sodna praksa pojem spora med Skupnostjo in njenimi uslužbenci pojmuje široko in v tem okviru se obravnavajo spori glede oseb, ki nimajo statusa uradnika niti uslužbenca, vendar ga zahtevajo (sodbe Sodišča z dne 5. aprila 1979 v zadevi Bellintani in drugi proti Komisiji, 116/78, Recueil, str. 1585, točka 6; z dne 11. julija 1985 v zadevi Salerno in drugi proti Komisiji in Svetu, 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 in 10/84, Recueil, str. 2523, točki 24 in 25, in z dne 13. julija 1989 v zadevi Alexis in drugi proti Komisiji, 286/83, Recueil, str. 2445, točka 9). To velja zlasti za kandidate iz natečajev (sodba Sodišča z dne 31. marca 1965 v zadevi Vandevyvere proti Parlamentu, 23/64, Recueil, str. 205, 214). Komisija umestno zatrjuje, da bi bilo preveč omejeno pojmovanje sporov med Komisijo in njenimi uslužbenci dejavnik pravne negotovosti, ki bi morebitne tožeče stranke spravil v položaj negotovosti, glede na to, kakšno pravno sredstvo izbrati, ali s tem, da jim omogoča umetno izbiro.
- 46 Sicer pa sta bili zadevi, v katerih sta bili izdani zgoraj navedeni sodbi Ainsworth in drugi proti Komisiji in Svetu (točke od 10 do 13) ter Altmann in drugi proti Komisiji (točki 44 in 45), ki sta se nanašali na osebje JET, ki ni imelo položaja uradnika niti uslužbenca Skupnosti, obravnavani v tem kadrovskepravnem okviru.
- 47 Res je, da tožeče stranke v tej zadevi zahtevajo le aposteriorne finančne ugodnosti iz kadrovskepravnih določb, ki bi se po njihovem mnenju morale uporabiti zanje v preteklosti in ne veljajo več. Poleg tega, čeprav tožeče stranke uveljavljajo, da naj bi bil del njihove škode predstavljale finančne izgube zaradi možnosti kasnejše zaposlitve kot začasnih uslužbencev po poteku projekta JET, tem predlogom ni pridružena sedanja ali prihodnja zahteva za zaposlitev kot začasnega uslužbenca Skupnosti.
- 48 Vendar je treba ugotoviti, da spor ni imel predmeta in da do njega ne bi prišlo brez sklicevanja na ureditev, ki se uporablja začasne uslužbenca, ki jih zaposli Komisija, v okviru katere je bilo umeščeno osebje projektne skupine, ki so ga dali na voljo člani skupnega podjetja. Torej bi bilo umetno šteti, da vprašanje, ali bi se moral

kadrovskopravni pojem projektne skupine uporabljati za tožeče stranke, ko so delale za skupno podjetje JET, ni spor v zvezi z javnimi uslužbenci.

- 49 Tretjič, stranke so šle v kadrovskopravni spor same, čeprav je bila, ko so predložile odškodninski zahtevek, predvidena tudi obravnava glede nepogodbene odgovornosti, kot je bilo navedeno zgoraj v točki 30. Na obravnavi 23. septembra 2003 so tožeče stranke navedle, da so morale v fazi odškodninskega zahtevka spor umestiti v ta okvir, saj ga je tako obravnavala Komisija. Potrdile so, da spada spor po njihovem mnenju v okvir člena 152 ESAE. Komisija in Svet sta poudarila, da sta imela spor in očitana kršitev podlago v statutarjih določbah.
- 50 Zgoraj predstavljeni razlogi upravičujejo obravnavo vloge, kot da gre za spor med Skupnostjo in njenimi uslužbenci. Na to ugotovitev ne vplivajo okoliščine v tej zadevi, ki so v več pogledih gotovo novost, o čemer se strinjajo tudi stranke.
- 51 Najprej, tožeče stranke niso – kot v zgoraj navedenih sodbah Ainsworth in drugi proti Komisiji in Svetu ter Altmann in drugi proti Komisiji – osebje UKAEA, ki je dano na voljo skupnemu podjetju in iz tega naslova zajeto s členom 8 kadrovskih predpisov JET.
- 52 Drugič, ne zahtevajo in nikoli niso zahtevale položaja začasnih uslužbencev. V nasprotju z zgoraj navedenimi sodbami Ainsworth in drugi proti Komisiji in Svetu ter Altmann in drugi proti Komisiji ali s sodbo v zadevi Simon proti Komisiji (T-177/97, RecFP, str. I-A-75 in II-319), po pritožbi potrjena s sodbo Sodišča z dne

27. junija 2002 v zadevi Simon proti Komisiji (C-274/00 P, Recueil, str. I-5999), ki jo navaja obramba, tožeče stranke niso nikoli predlagale Komisiji ali upravi JET, naj jih med opravljanjem njihove dejavnosti pri skupnem podjetju zaposli kotčasne uslužbenke.

- 53 Tretjič, predmet te tožbe je, kot je bilo rečeno zgoraj v točki 41, povsem odškodninski zahtevak, ki je bil vložen, ko se je projekt JET iztekel ali malo po njegovem izteku.
- 54 Kljub posebnim okoliščinam je treba preučiti spor v okviru sporov med Skupnostjo in njenimi uslužbenci, na katere se nanaša člen 152 ESAE, in posledično glede na to ustrezne določbe, zlasti glede postopka in rokov.

Dopustnost

Trditve strank

- 55 Komisija, ki jo podpira Svet, ne da bi formalno ugovarjala nedopustnosti, zatrjuje, da je dopustnost odškodninskega zahtevka sporna, ker so zainteresirane stranke prepozno sprožile postopek. Po eni strani opozarja, da bi tožeče stranke lahko od začetka delovanja skupnega podjetja JET, to je leta 1978, sprožile vprašanje pogojev zaposlitve, zoper katere se pritožujejo sedaj, ter da so ravnale svobodno in so se zavedale posledic podpisa pogodbe z delodajalcem. Po drugi strani ocenjuje, da je bi tožeče stranke, ko je Sodišče prve stopnje ugotovilo spremembo okoliščin, ki so nastopile ob razvoju projekta JET v zgoraj navedeni sodbi Altmann in drugi proti

Komisiji, morale delovati v razumnem roku, od takrat, ko so se seznanile s to sodbo. Komisija šteje, da v posebnih okoliščinah v tej zadevi in ker člen 90 Kadrovskih predpisov ne določa roka za vložitev zahteve, ta razumni rok ne bi mogel preseči dveh let.

- 56 Tožeče stranke zatrjujejo, da je bila večina njihovih odškodninskih zahtevkov zaradi skorajšnjega konca projekta JET naslovljena na Komisijo konec leta 1999 in da niso v zamudi, saj jim ni mogoče očitati zamude rokov, predvidenih v členih 90 in 91 Kadrovskih predpisov.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 57 Ker se spor umešča v okvir člena 152 ESAE, kot je bilo rečeno zgoraj v točki 54, so pravila o dopustnosti te tožbe določena izključno v členih 90 in 91 Kadrovskih predpisov in so zunaj področja uporabe členov 151 in 188 ESAE (člena 235 in 288 ES) ter tudi člena 43 (ki je postal člen 46) Statuta Sodišča (sodba Sodišča z dne 22. oktobra 1975 v zadevi Meyer-Burckhardt proti Komisiji, 9/75, Recueil, str. 1171, točke 7, 10 in 11).
- 58 Ni sporno, da so tožeče stranke sledile postopku, predvidenemu z zgoraj navedenimi določbami. Člen 90(1) Kadrovskih predpisov pa ne določa roka za vložitev zahteve (sodba Sodišča z dne 21. maja 1981 v zadevi Reinarz proti Komisiji, 29/80, Recueil, str. 1311, točka 12), s čimer se strinja tudi tožena stranka.

Obveznost spoštovanja razumnega roka

- 59 Spoštovanje razumnega roka je potrebno vedno, kadar predpis ne določa ničesar, načeli pravne varnosti ali varstva zaupanja v pravo pa omejujeta institucije Skupnosti ter fizične in pravne osebe, da bi delovale brez časovnih omejitev, zaradi česar predstavljajo tveganje za ogrozitev stabilnosti že ustvarjenih pravnih položajev. V odškodninskih tožbah, ki lahko za Skupnost povzročijo denarno obveznost, vpliva na spoštovanje razumnega roka za predložitev odškodninskega zahtevka tudi skrb za zaščito javnih financ, ki je za tožbe v zadevah, ki izhajajo iz nepogodbene odgovornosti, posebej izražena v zastaralnem roku petih let, določenem v členu 46 Statuta Sodišča.
- 60 Za institucije Skupnosti je spoštovanje razumnih rokov vidik načela dobrega upravljanja (sodba Sodišča z dne 18. marca 1997 v zadevi Guérin automobiles proti Komisiji, C-282/95 P, Recueil, str. I-1503) in izhaja iz temeljne zahteve po pravni varnosti (sodba Sodišča z dne 14. julija 1972 v zadevi Geigy proti Komisiji, 52/69, Recueil, str. 787, točki 20 in 21).
- 61 Glede fizičnih ali pravnih oseb je Sodišče pri odškodninski tožbi rzsodilo, da mora oškodovanec, ob tveganju, da bo moral nositi škodo, dokazati razumno skrbnost za omejitev obsega škode (sodba Sodišča z dne 19. maja 1992 v zadevi Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji, C-104/89 in C-37/90, Recueil, str. I-3061, točka 33).
- 62 Uradnik ali uslužbenec mora spoštovati razumni rok za predložitev zahtevka instituciji Skupnosti od trenutka, ko se seznanj z aktom ali novim bistvenim dejstvom (glede posledic pogojev izbire glej sodbo Sodišča z dne 1. decembra 1983 v

zadevi Blomefield proti Komisiji, 190/82, Recueil, str. 3981, točki 10 in 11, in Sklep Sodišča prve stopnje z dne 25. marca 1998 v zadevi Koopman proti Komisiji, RecFP, str. I-A-55 in II-251, točka 41).

- 63 Ta zahteva se mora po analogiji uporabiti tudi za zahtevo za odločitev, ki jo podajo osebe, ki niso ne uradniki ne uslužbenci in se obrnejo na institucijo Skupnosti ter zaprosijo, naj zavzame stališče.
- 64 Spoštovanje razumnega roka nalaga posamezniku, da predloži zahtevo za povračilo škode, ki jo je povzročila Skupnost v okviru razmerij do uslužbencev, in v tem okviru služi zlasti cilju, povezanemu s pravno varnostjo, da se proračun Skupnosti ne izpostavlja stroškom, povezanim z dejstvom, ki je časovno preveč oddaljeno.
- 65 V vsakem primeru je tako, če je predmet vložene tožbe, kot v tem primeru, le finančen in ne more imeti za posledico spremembe pravnih razmerij med zadevno institucijo Skupnosti in tožečimi strankami ali med to institucijo in njenimi uslužbenci.
- 66 Iz navedenega izhaja, da v tej zadevi spoštovanje razumnega roka, ki izhaja iz temeljnih načel prava Skupnosti, zlasti iz načela pravne varnosti, velja za zahtevo tožečih strank, da se od Skupnosti prejme nadomestilo za škodo, za katero naj bi bila ta odgovorna.

Dolžina razumnega roka

- 67 Obdobje, v katerem bi morale zainteresirane stranke instituciji Skupnosti predložiti svoje odškodninske zahtevke, da bi se ti lahko šteli kot predloženi v razumnem roku, šteto od trenutka, ko so stranke vedele za položaj, v zvezi s katerim se pritožujejo, se mora presojati glede na pravne in dejanske okoliščine tega položaja. Razumnost roka se mora presojati glede na posebne okoliščine vsake zadeve in zlasti pomena, ki ga ima spor za zainteresirano stranko, zapletenosti zadeve in ravnanja strank (sodba Sodišča z dne 15. oktobra 2002 v zadevi *Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točka 187).
- 68 Treba je ugotoviti, da med različnimi predpostavkami, v katerih sodna praksa zahteva spoštovanje razumnega roka, nobena ni primerljiva z okoliščinami tega spora in ne more služiti kot osnova za sklepanje po analogiji glede trajanja tega roka.
- 69 Po drugi strani se lahko kot izhodišče za primerjavo uporabi petletni zastaralni rok, določen v členu 46 Statuta Sodišča glede tožbe v zadevah, ki izhajajo iz nepogodbene odgovornosti, na katero je opozorjeno zgoraj v točki 59, čeprav se ta rok ne uporablja v sporih med Skupnostjo in njenimi uslužbenci (zgoraj navedena sodba *Meyer-Burckardt proti Komisiji*, točke 7, 10 in 11). Ta določba dopušča, da se zoper vsakega, ki zahteva povračilo škode od Skupnosti, ugovarja spoštovanje roka, ki naj bi zagotavljal pravno varnost in je določen v splošnem interesu. Tako hkrati dopušča zainteresiranemu, da ima na voljo dovolj dolgo obdobje, šteto od nastanka dejstva, ki je povzročilo škodo, da uveljavlja zahtevke proti instituciji Skupnosti, le-tej pa, da pred zahtevki premalo skrbnih vlagateljev zaščiti finančna sredstva Skupnosti.

70 Ta referenca je v tej zadevi ustrezna, saj če bi se spor končal v korist tožečih strank, z ugotovitvijo odgovornosti Skupnosti in s tem, da se ji naloži plačilo odškodnine, sodba vpliva predvsem, če ne izključno, na finančna sredstva Skupnosti.

71 Tožeče stranke namreč nikoli niso imele nobene neposredne pravne zveze s skupnim podjetjem JET in Komisijo, skupno podjetje pa je v vsakem primeru prenehalo obstajati 31. decembra 1999. Čas, ki ga imajo tožeče stranke za vložitev svoje popolnoma odškodninske tožbe, torej ne sme, na primer, niti škodovati pravnim položajem v korist tretjih niti spodkopati stabilnosti pravnih pogojev, v katerih delujejo institucije Skupnosti. Od pravne varnosti, ki jo v tej zadevi zasleduje zahteva po razumnem roku, morajo zato imeti korist predvsem finančna sredstva Skupnosti.

72 Ob teh pogojih in upoštevajoč izhodišče za primerjavo, ki jo ponuja zastaralni rok petih let, predpisan v členu 46 Statuta Sodišča za tožbe v zadevah, ki izhajajo iz nepogodbene odgovornosti in neobstoj tehtnega razloga za odstopanje od te podlage za primerjavo, je po analogiji treba šteti, da bi morali zainteresirani, če so nameravali izpodbijati nezakonito diskriminatorno obravnavanje, zahtevo nasloviti na institucijo Skupnosti, ki naj bi sprejela ustrezne ukrepe za razrešitev tega položaja in njegovo odpravo, to storiti v razumnem roku, ki ne bi smel preseči pet let, šteto od trenutka, ko so vedeli za položaj, v zvezi s katerim se pritožujejo.

Začetek razumnega roka

73 Ob tem, da akt, ki bi urejal odnose med institucijo Skupnosti in vsako od tožečih strank, ni enostranski ali pogodbeni, je treba raziskati, katera okoliščina je pokazala na domnevno diskriminatoren položaj v primerjavi z ostalim osebjem, delujočim v

projektni skupini JET, v katerem naj bi se znašla vsaka od tožečih strank. To okoliščino bi torej lahko opredelili kot novo bistveno dejstvo od seznanitve, s katerim bi moral zainteresirani upoštevati razumen rok za to, da je na Komisijo naslovil zahtevek.

- 74 Iz spisa in iz predstavitve pogojev za zaposlitev pogodbenega osebja v JET, kot so tožeče stranke, zgoraj v točkah 28 in 29, izhaja, da so bile podaljšljive enoletne pogodbe za zagotovitev enega ali več delavcev sklenjene med upravo JET in tretjimi podjetji za posredovanje dela. Seveda tožeče stranke niso bile stranke v tako sklenjenih individualnih ali skupinskih pogodbah, ki določajo, da je njihov delodajalec pogodbeno podjetje z JET (člena 3 in 4 tipske individualne pogodbe, člena 5 in 8 tipske skupinske pogodbe). Vseeno je vsak delavec podpisal priložo k pogodbi, ki je določala obveznosti in odgovornosti v okviru njihove napotitve v JET ter zlasti seznanitev s pogodbenimi določbami, ki so vezale njegovega delodajalca in JET, in njegovo podreditev tem določbam.
- 75 Tako so individualne in skupinske pogodbe natančno in nedvoumno določale položaj tožečih strank glede JET kot delojemalcev tretjih podjetij, ki so v pogodbenem razmerju z JET, ki jih njihovi delodajalci dajo na voljo skupnemu podjetju, se pravi pogoje zaposlitve, ki se razlikujejo od tistih za osebje, ki ga je skupnemu podjetju dala na razpolago UKAEA ali drugi člani skupnega podjetja, s katerimi so delali.
- 76 Iz individualnih ali skupinskih tipskih pogodb, ki so jih sklenili JET in tretja podjetja, ki so v spisu, izhaja, da so bile sklenjene za največ eno leto, da so bile podaljšljive, vendar so se lahko v vsakem trenutku prekinile, z odpovednim rokom enega meseca (člen 2 individualne tipske pogodbe, člena 4 in 5.7 skupinske tipske pogodbe). Komisija je pojasnila, da je bila ta časovna omejitev vezana na načelo letnega proračuna, ki se uporablja za JET, in dodala, da „so bile pogodbe, sklenjene s podjetji, podaljšane vsakokrat za obdobje enega leta, če so bile storitve zadevnih oseb

potrebne za več kot leto dni“. Poleg tega je bila glede na določbe tipskih pogodb obnovitev pogodb mogoča le ob posredovanju skupnega podjetja in ne tretjih podjetij, še manj pa njihovih zaposlenih. Člen 2 individualne tipske pogodbe in člen 4 skupinske tipske pogodbe enako določata: „Skupno podjetje si po svoji presoji pridržuje pravico do podaljšanja pogodbe za dvanajst dodatnih mesecev.“ Tiho podaljšanje pogodb ni bilo predvideno.

- 77 Tožeče stranke so poudarile, da njihovi pogoji zaposlitve niso bili gotovi. Prav tako so navedle, da so bili plačani po urni postavki. Komisija je pojasnila, da sta morala zadevni delavec in „responsible officer“ (odgovorni upravljalec) JET za utemeljitev plačila podpisati urni obračun, ki je bil poslan podjetju, ki je ponujalo storitve.
- 78 Poleg tega iz izvlečkov poročil o dejavnostih JET, predloženih v spis, izhaja, da je bila zaposlitev pogodbenega osebja, kot so bile tožeče stranke, na podlagi vsakoletne ponovne preučitve značilnost kadrovske politike, ki jo je določilo in izvrševalo skupno podjetje.
- 79 Komisija navaja, da status tožečih strank ni bi tako negotov, kot navajajo te, in da so se počutile gotove, da bodo nadaljevale z delom pri JET do konca programa, kar naj bi dokazovala tudi peticija, ki so jo 10. marca 1997 naslovile na svet JET, da bi ob koncu projekta dobile posebne premije.
- 80 Vendar okoliščina, da so bile letne pogodbe, ki jih je sklenila uprava skupnega podjetja, na splošno podaljšane in da je 62 od 119 podpisnikov peticije imelo od 10 do več kot 20 delovne dobe v JET, pravno ne vpliva na negotovost njihovega zaposlitvenega položaja, katerega podaljšanje, ki se je ponovno preučilo vsako leto in je moralo biti izrecno, je ostalo v diskreciji JET.

- 81 Tako negotovost pogojev za zaposlitev tožečih strank zaradi letnih pogodb, katerih prekinitev je lahko nastopila v vsakem trenutku in katerih negotovo podaljšanje je bilo podrejeno samo izrecni odločitvi skupnega podjetja, ne dopušča, da bi se štelo, da naj bi zainteresirani vedeli za njihov položaj trajno in nepretrgano od takrat, ko so bili prvič na voljo JET za eno leto.
- 82 Ta posebnost položaja tožečih strank, ki se razlikuje od te, ki jo je Sodišče prve stopnje obravnavalo v zgoraj navedeni sodbi Altmann in drugi proti Komisiji, preprečuje, da bi se datum razglasitve te sodbe, kot predlaga Komisija, štelo za okoliščino, od nastopa katere bi se lahko štelo, da so zainteresirani dovolj obveščeni o tem položaju.
- 83 V okoliščinah tega primera določa izhodišče seznanitve z očitanim položajem sklenitev vsake letne pogodbe, začetne ali podaljšane, in predstavlja novo bistveno dejstvo, od katerega naprej so bile tožeče stranke seznanjene z mogočim nezakonitim položajem, v katerega so bile postavljene, ker jim Komisija ni ponudila pogodbe za začasne uslužbence.
- 84 Iz navedenega izhaja, da so bili odškodninski zahtevki, predloženi na podlagi člena 90 Kadrovskih predpisov, naslovljeni med 12. novembrom 1999 in 16. februarjem 2000, kot je bilo navedeno zgoraj v točki 30, vloženi v razumnem roku glede na pogodbe, sklenjene ali podaljšane pet ali več let pred tem zahtevkom, to je odvisno od primera med 12. novembrom 1994 in 16. februarjem 1995.
- 85 Tožba, vložena v skladu s členoma 90 in 91 Kadrovskih predpisov, je torej dopustna le, če se odškodninski zahtevki, ki jih vsebuje, nanašajo na obdobje od dne sklenitve

ali obnovitve najstarejše pogodbe o zaposlitvi zainteresiranega, ki je bila sklenjena ali podaljšana največ pet let, preden je vsaka od tožečih strank vložila odškodninski zahtevek.

Odgovornost

Zatrjevana nezakonitost

Trditve strank

86 Tožeče stranke so podale en tožbeni razlog, in sicer da so bile v okviru svojega dela v projektu JET glede pogojev izbire, plačila, pravic iz pokojninskega zavarovanja in ostalih ugodnosti v zvezi z zaposlitvijo ter tudi glede kasnejše varnosti zaposlitve v primerjavi z ostalimi osebami, zaposlenimi v projektni skupini, zaposleni v okviru delovnih mest za določen čas pri Komisiji, v diskriminiranem položaju. Zatrjujejo, da je uprava JET s tem, ko jih je imenovala „pogodbena osebje“, zanje poskušala ohraniti drugačen in diskriminatoren status, brez objektivne utemeljitve, saj bi morali biti zaposleni na delovnih mestih začasnih uslužbencev.

87 Z vidika dejstev tožeče stranke zatrjujejo, da so bile njihove zmožnosti, sposobnosti in kvalifikacije podobne tistim, ki so jih imeli člani projektne skupine, ki so bili zaposleni po izbiri uprave JET, in da so svoje delo opravljali pod enakimi pogoji kot člani projektne skupine, ki so bili pod neposrednim nadzorom uprave JET. Menijo, da so naloge, ki so jih opravljali, funkcionalno gledano, spadale pod projektno skupino, ter se sklicujejo na dokumente in poročila, kot so „JET Function Book“

(letni pregled poslovanja JET), spletne strani JET, „JET News“ (novice JET) ali poročil, z naslovom „Safety Management Arrangement Document (SMAD) for the Integration of the JET Facilities into the Culham Division“ (dokument o sporazumu o na področju varnega upravljanja za integracijo naprav JET v divizijo v Culhamu), ki je potrjeval njihovo vključitev in odgovornosti 71 izmed njih kot odgovornih upravljavcev JET.

- 88 Z vidika svojega položaja tožeče stranke zatrjujejo, da so zajete z izrazom „drugo osebje“ – ki sestavlja projektno skupino –, ki je naveden v členih 8.1 in 8.5 statuta skupnega podjetja JET v njegovem prvotnem besedilu in bi morale biti iz tega naslova zaposlene v okviru projektne skupine. Navajajo, da se člen 8 statuta uporablja za fizične osebe, da so člani projektne skupine posamezniki in da se torej Komisija za ustanovitev projektne skupine ni mogla sklicevati na pogodbe z zunanjimi delodajalci. Tožeče stranke zatrjujejo, da čeprav so bili zaposlene prek tretjih družb in niso bile v pogodbenem razmerju z UKAEA ali Komisijo, pravno niso bile članice iste projektne skupine, dejansko pa so bile upravičene do tega. Prav tako zatrjujejo, da je leta 1987 član Evropskega računskega sodišča izrazil dvome v zakonitost ravnanja uprave JET z osebjem, ki so ga dale na razpolago zunanje družbe, in predlagal Komisiji, naj preuči možnost, da bi to osebje štela kot „drugo osebje“ v smislu člena 8 statuta JET.
- 89 Podredno se tožeče stranke sklicujejo na nezakonitost spremembe kadrovskih predpisov JET, sprejeto s sklepom z dne 13. oktobra 1998 zaradi zgoraj navedene sodbe Altmann in drugi proti Komisiji, če bi se razlagala, kot da odpravlja možnost zaposlitve „dodatnega osebja“ kot začasnih uslužbencev Komisije, in se tako uporabila, kar bi bila po mnenju tožečih strank očitno napačna razlaga te sodbe. Tožeče stranke poleg tega zatrjujejo, da je Sodišče prve stopnje v zgoraj navedeni sodbi Altmann in drugi proti Komisiji ugotovilo, da je bila „projektna skupina [sestavljena] tudi iz pogodbenega osebja, ki so ga dale na razpolago zunanje družbe“ (točka 24), in poudarilo pomembnost dela, ki ga pogodbeno osebje opravlja v okviru poslovnih pogodb (točka 100).

- 90 Komisija navaja, da tožeče stranke niso bile v pravnem razmerju s skupnim podjetjem JET, saj niso bile zaposlene niti pri UKAEA niti pri Komisiji, in ne morejo *a posteriori* zatrjevati, da so bile upravičene do tega, da se obravnavajo, kot da so bile zaposlene pri instituciji Skupnosti, ter pravno niso mogle *ex post factum* zahtevati imenovanja včasne uslužbenke na podlagi ESAE (zgoraj navedena sodba Simon proti Komisiji). Komisija poudarja, da ta velika pravna razlika nasprotuje zahtevam in zahtevkom tožečih strank. Zatrjuje, da izraz „drugo osebje“ ne zadeva članov projektne skupine iz člena 8 prvotnega statuta tožečih strank. „Drugo osebje“ v smislu členov 8.1 in 8.5 statuta naj bi se razlikovalo od kategorij osebja, ki ne spadajo v projektno skupino in zajemajo predvsem pogodbeno osebje, kot so tožeče stranke.
- 91 Komisija zatrjuje, da so bile tožeče stranke del pogodbenega osebja, ki ga je skupno podjetje JET, kot vsako pomembno in veliko podjetje, vedno uporabljalo, toliko bolj, ker mu statut ni dopuščal, da bi samo izbralo svoje osebje. Dodaja, da gre za normalen in običajen postopek v takem podjetju. Molk statuta JET glede tega po njenem ne preprečuje skupnemu podjetju, da ne bi uporabilo takega načina zaposlovanja. Poleg tega naj bi Sodišče institucijam Skupnosti priznalo pristojnost sklepanja takih pogodb (sodba Sodišča z dne 6. decembra 1989 v zadevi Mulfinger in drugi proti Komisiji, C-249/87, Recueil, str. 4127). Tako so bile tožeče stranke, ki so bile del skupine ali izbrane kot posamezniki, v vsakem primeru zaposlene pri tretjih podjetjih, ki so opravljala storitve za skupno podjetje, ali pri pogodbenikih tretjih podjetij, ki so zanje opravljali storitve; po mnenju Komisije so torej spadali pod zakonodajo Anglije in Walesa.
- 92 Komisija zatrjuje, da tožeče stranke nikoli niso bile del projektne skupine niti se ni štelo, da to so, ampak da so predstavljale ločeno skupino, ker so večinoma opravljale naloge, ki v projektni skupini niso imele ustreznika, ter da se zdi, da so precenjevali svojo odgovornost. Komisija navaja, da okoliščina, da bi nekatere tožeče stranke lahko opravljale podobna opravila kot člani projektne skupine in da bi lahko imele kvalifikacije, ki bi jim omogočale, da bi bile del te skupine ali morda nadomestiti

člana projektne skupine, ne utemeljuje, da so pravno člani projektne skupine. Dodaja, da dokumenti in poročila, ki jih navajajo, izbirni postopki, v katerih so sodelovali, ali odgovornosti, ki so jih prevzeli nekateri med njimi, ne vplivajo na pravni položaj zainteresiranih, ki niso imeli statusa člana projektne skupine.

- 93 Komisija poleg tega zatrjuje, da se tožeče stranke nikoli niso potegovala, niti niso šle skozi izbirne postopke za članstvo v projektni skupini, niti niso kandidirale, ko so bila objavljena prosta mesta. Glede tega poudarja, da uprava JET nikoli ni preprečevala takega poklicnega razvoja in da se je nasprotno veselila primerov, v katerih so bile osebe, ki so bile z njo v pogodbenem razmerju, izbrane v izbirnih postopkih in se vključile v projektno skupino.
- 94 Komisija dodaja, da je Sodišče prve stopnje v zgoraj navedeni sodbi Altmann in drugi proti Komisiji prav tako razlikovalo med „drugim osebjem“, določenim s statutom, in med drugimi kategorijami osebja, ki je delalo v skupnem podjetju JET. Črtanje pojma „drugo osebje“ iz člena 8 statuta zaradi zgoraj navedene sodbe Altmann in drugi proti Komisiji naj bi imelo za cilj omilitve s strani Sodišča prve stopnje grajana neenakosti obravnavanja znotraj projektne skupine. Pogodbeno osebje, ki ni prišlo v to skupino, posledično s to spremembo ni bilo zajeto. Komisija pojasnjuje, da možnost zaposlitve „drugega osebja“ ni bila nikoli uporabljena. Dodaja, da tožeče stranke nikoli niso sprožile vprašanja svoje domnevne pravice, da bi se jih štelo kot „drugo osebje“ v okviru projektne skupine.
- 95 Komisija zatrjuje, da ni storila napake, ki bi lahko povzročila odgovornost, in da niso bile ne pravno ne dejansko diskriminirane, ker pravno niso bile člani projektne skupine in niso dokazale, da so bile v položaju, primerljivem s člani skupine. Prav tako opozarja, da Evropsko računsko sodišče v svojih poročilih nikoli ni grajalo pogojev za zaposlitev skupnega podjetja JET.

- 96 Svet navaja, da dvomi, da bi se v tej zadevi uporabil njegov Sklep 98/585, s katerim je spremenil statut skupnega podjetja in ki se mu očita nezakonitost. Zatrjuje, da so bile spremembe statuta zakonite in veljavne ter nikakor niso bile povezane z dejstvi v tej zadevi, ob tem pa navaja tudi, da so vse tožeče stranke pričele z delom v okviru projekta JET, preden je ta začel veljati Sklep 98/585.
- 97 Svet navaja, da spada v okvir njegove pristojnosti za odločanje po prostem preudarku, da določi način zaposlitve osebja projektne skupine JET, in da ni bil pravno zavezan k ohranitvi pojma „drugo osebje“. Navaja, da mu ni bilo treba predpisati, da bi bile kot „drugo osebje“ izbrane osebe, ki ne prihajajo iz prvotnih organizacij, niti da bi moral posebej obravnavati primer osebja, zaposlenega na podlagi pogodb o zagotavljanju storitev.
- 98 Svet poudarja, da tožeče stranke, ki niso bile na voljo skupnemu podjetju JET, niti s strani UKAEA, niti s strani ostalih članic skupnega podjetja, ampak so delale na osnovi pogodb o delu, sklenjenih s tretjimi, ne spadajo v kategorijo osebja, ki je bilo glede na zgoraj navedeno sodbo Altmann in drugi proti Komisiji diskriminirano. Dodaja, da črtanje te omembe ni povzročilo diskriminacije in da po spremembi statuta ni bila opravljena nobena zaposlitev.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 99 Glede nepogodbene odgovornosti Skupnosti ter zlasti sporov iz razmerij med Skupnostjo in njenimi uslužbenci, kakršen je v tej zadevi, pravo Skupnosti priznava pravico do odškodnine le ob izpolnitvi treh pogojev, namreč nezakonitosti ravnanja, ki se očita institucijam Skupnosti, dejanske škode ter obstoja vzročne zveze med ravnanjem in zatrjevano škodo (glej na primer sodbo Sodišča z dne 14. maja 1998 v zadevi Svet proti de Nil in Impens, C-259/96 P, Recueil, str. I-2915, točka 23).

- 100 Pri presoji utemeljenosti tožbe tožečih strank za odgovornost je treba najprej določiti vsebino pojma „projektna skupina“ v smislu prvotnega besedila statuta JET, se pravi določiti naloge, opravila in posebne odgovornosti, podeljene članom. Potem bo treba obravnavati, ali so tožeče stranke opravljale naloge, opravila in imele podobne odgovornosti kot člani projektne skupine ter ali so, kot same zatrjujejo, spadale v kategorijo „drugega osebja“, katere člane je morala Komisija po členu 8.5 navedenega statuta zaposliti v okviru delovnih mest za določen čas, v skladu z ureditvijo, ki se uporablja za ostale uslužbence Evropskih skupnosti (v nadaljevanju: UOU).
- 101 Ni sporno, da bi morala biti zaposlitev „drugega osebja“, tako kot izrecno določa statut, opravljena v okviru pogodb začasne uslužbenke. Stranke se ne strinjajo glede tega, ali so tožeče stranke dejansko spadale v to posebno kategorijo in ali bi jim torej Komisija morala ponuditi take pogodbe.

Pojma „projektna skupina“ in „drugo osebje“

- 102 Glede pojma „projektna skupina“ statut JET, zlasti člen 8 prvotnega statuta, naveden zgoraj v točki 13, ne daje funkcionalne definicije nalog članov projektne skupine. Člen 8.2 o sestavi projektne skupine navaja, da mora ta zagotoviti Skupnostni značaj projekta in glede tega navesti delovna mesta, ki zahtevajo določeno stopnjo kvalifikacij, kot so zdravniki, inženirji in upravni delavci ustrezne ravni. Člen 8.3 določa, da članice skupnega podjetja dajo temu na razpolago usposobljeno osebje. Člen 8.2 poleg tega podeljuje široka pooblastila za izbor osebja direktorju projekta.

- 103 Komisija z vidika sposobnosti, kvalifikacij, opravi in odgovornosti ni podala opisa delovnih mest, ki naj bi po njenem spadala v projektno skupino in se razlikovala od delovnih mest tožečih strank, temveč si je prizadevala, da bi poudarila, da tožeče stranke niso del projektne skupine. Tožena stranka je le navedla, da je svet JET na začetku sklenil, da naj projektna skupina ne bi vključevala industrijskega osebja.
- 104 Tako se razen te izključitve ne zdi, da bi se pojem projektna skupina razumel hierarhično ali da so zanj potrebne omejene poklicne sposobnosti.
- 105 Po eni strani člen 8.2 o sestavi projektne skupine, ki glede fizikov, inženirjev in upravnega osebja „ustrezne stopnje“ priporoča, da se zagotavlja Skupnostni značaj projekta, *a contrario* dopušča sklepanje, da je projektna skupina sestavljena iz drugega osebja različnih stopenj. Sicer pa je Komisija dovolila, da je bila projektna skupina sestavljena iz upravnega osebja, ne da bi to pripadnost omejila na vodstvene položaje.
- 106 Čeprav po drugi strani letna poročila JET, katerih izvlečki so bili priloženi v spis, v poglavju „Osebj“ razlikujejo med osebjem projektne skupine („team posts“), ki ga sestavljajočasni uslužbenci, zaposleni na podlagi ESAE (osebje, ki ga po členu 8.5 kadrovskih predpisov dajo skupnemu podjetju na voljo članice, ki niso UKAEA), osebje UKAEA in osebje Komisije (ki pripada Generalnemu direktoratu Komisije za znanost, raziskave in razvoj), ter osebjem, ki ni del skupine („non team posts“), zaposlenim na podlagi pogodb („contract posts“), se ne zdi, da bi ta predstavitev s proračunskega vidika ustrezala funkcionalni delitvi na dve vrsti različnih delovnih

mest. Prav tako iz teh poročil izhaja, da je bilo pogodbeno osebje, zlasti za delovna mesta inženirjev, izrecno navedenih v prej navedenem členu 8.2, izbrano za delovna mesta v projektni skupini, in da so bili lahko zaposleni, kot na primer risarji in informatiki, izbrani izmed osebja, ki je ali pa ni pripadalo projektni skupini.

- 107 Poleg tega se glede na znanstveno in tehnološko zapletenost programa, kot poudarja preambula Sklepa št. 78/471, navedena zgoraj v točki 8, zdi, da je projektna skupina, ki direktorju projekta pomaga pri izpolnjevanju nalog (člen 8.1), zlasti glede izvajanja načrta razvoja projekta (člen 7.2), osrednja komponenta skupnega podjetja in združuje vse za izvedbo programa potrebne človeške vire.
- 108 Torej se ne zdi, da bi bila projektna skupina toga in vnaprej določena kategorija, iz katere bi bila avtomatično izključena delovna mesta in kvalifikacije tožečih strank niti da bi bila znotraj skupnega podjetja stroga in trajna razmejitev glede na naravo nalog, po kateri bi se razločevalo med nalogami projektne skupine, ki bi jih lahko izpolnili le člani projektne skupine, in drugimi, zunanji nalogami. Nasprotno, treba je ugotoviti, da projektna skupina zajema znanstveno, tehnično in upravno osebje različnih kvalifikacij in hierarhičnih ravni.
- 109 Izraz „projektna skupina“ je treba zato v smislu Sklepa št. 78/471 razumeti kot celoto služb, ki si prizadevajo za izvedbo programa „Fusion“ ESAE.
- 110 Glede pojma „drugo osebje“ statut v prvotni različici navaja dve kategoriji osebja, ki sestavljata projektno skupino; osebje, ki ga skupnemu podjetju dajo na razpolago njegove članice, in „drugo osebje“ (člen 8.1). Prav tako je predpisano (člen 8.5), da je bilo razen osebja UKAEA, ki ohrani svoj status in za katero je bilo v zgoraj navedeni

sodbi Altmann in drugi proti Komisiji razsojeno, da je bilo v diskriminiranem položaju od 19. decembra 1991, osebje projektne skupine, ki ga skupnemu podjetju dajo na voljo njegove članice, ki spada pod kategorijo „drugo osebje“, navedeno v tem členu, zaposleno v okviru delovnih mest začasnih uslužbencev v skladu z UOU.

- 111 Kategorija „drugo osebje“ sicer ni določena drugače kot z načinom zaposlitve, predpisanim s statutom JET. Prav tako, kot je bilo rečeno zgoraj v točki 102, po omenjenem statutu ni sporna dolžnost zaposlitve „drugega osebja“ v okviru pogodb začasne uslužbenke, ampak ali bi tožeče stranke, ker naj bi dejansko pripadale projektni skupini, morale biti zaposlene pod pogoji, predpisanimi za to posebno kategorijo.
- 112 Komisija in Svet zatrjujeta, da ta možnost izbire drugega osebja v okviru pogodb začasne uslužbenke, predvidena s kadrovskimi predpisi JET, ni bila nikoli uporabljena in da so institucije Skupnosti, ki so lahko vedno sklenile pogodbe o nakupu blaga ali storitev, lahko prosto določile načine zaposlitve projektne skupine. Institucije Skupnosti niso bile pravno zavezane izbrati „drugega osebja“ v okviru pogodb začasne uslužbenke.
- 113 Seveda imajo institucije Skupnosti široko pooblastilo za presojanje po prostem preudarku pri izbiri najprimernejših sredstev za rešitev svojih potreb po osebju (sodba Sodišča z dne 28. februarja 1989 v zadevi Van der Stijl in drugi proti Komisiji, 341/85, 251/86, 258/86, 259/86, 262/86 in 266/86, 222/87 in 232/87, Recueil, str. 511, točka 11), zlasti glede zaposlitve začasnih uslužbencev (sodba Sodišča prve stopnje z dne 17. novembra 1998 v zadevi Fabert-Goossens proti Komisiji, T-217/96, RecFP, str. I-A-607 in II-1841, točka 29). To velja med drugim tudi na področju organizacije in za delovanje skupnih podjetij (zgoraj navedena sodba Altmann in drugi proti Komisiji, točka 154).

- 114 Okoliščina, da je statut JET določali, da se „drugo osebje“ projektne skupine izbere v okviru pogodb začasne uslužbenice, Komisije ni zavezovala k takim zaposlitvam, če to ni ustrezalo potrebam projektne skupine. Uprava skupnega podjetja je torej glede sestave projektne skupine popolnoma prosto presojala, kakšen bo v njej delež posamezne od dveh kategorij osebja, navedenih v členu 8.1 statuta (osebje iz članic skupnega podjetja in drugo osebje), pri čemer se je njena izbira izrazila z vpisom v sistemizacijo delovnih mest v letnem proračunu. Prav tako je lahko zaprosila za pomoč podjetja za posredovanje dela ali za opravljanje storitev za izpolnitev različnih nalog, potrebnih za delovanje skupnega podjetja, ki pa niso spadale med opravila, ki bi mu bila dodeljena v skladu s pogodbami (zgoraj navedena sodba Mulfinger in drugi proti Komisiji, točka 14), tj. opravila, za katera je morala poskrbeti projektna skupina pod vodstvom direktorja projekta.
- 115 Po drugi strani pa uprava JET ni mogla skleniti takih pogodb s podjetji za posredovanje dela ali za opravljanje storitev, da bi se izognila uporabi statutarnih določb (sodba Sodišča z dne 20. junija 1985 v zadevi Klein proti Komisiji, 123/84, Recueil, str. 1907, točka 24, in zgoraj navedena sodba Mulfinger in drugi proti Komisiji, točka 11). Funkcije, s pogodbami dodeljene institucijam Skupnosti, namreč ne morejo biti zaupane zunanjim podjetjem, ampak jih je moralo opraviti osebje, zaposleno v okviru statutarne ureditve (zgoraj navedena sodba Mulfinger in drugi proti Komisiji, točki 13 in 14).
- 116 Iz Sklepa št. 78/471, navedenega zgoraj v točkah 8, 107 in 109, pa izhaja, da je projekt JET predstavljal pomembno fazo programa „Fusion“ ESAE, ki je zaradi svoje znanstvene in tehnološke zapletenosti, pomembnosti za zagotovitev dolgoročne preskrbe Skupnosti z energijo ter potrebe po finančnih in človeških virih za svojo izvedbo upravičeval ustanovitev skupnega podjetja. Ta projekt, katerega izvedba je bila zagotovljena s projektno skupino, določeno s statutom, kot je bilo rečeno zgoraj v točki 107, je bil ena od nalog, opisanih zgoraj v točkah 1 in 2, ki jih je Skupnosti poverila Pogodba ESAE.

- 117 Če so bile v okviru skupnega podjetja JET pod vprašajem funkcije, ki jih pogodbe dodeljujejo institucijam Skupnosti, v smislu sodne prakse, ki izhaja iz zgoraj navedene sodbe *Mulfinger* in drugi proti Komisiji, je take funkcije, ko jih ni opravljalo osebje, ki so ga dali na voljo člani skupnega podjetja, lahko opravljalo le „drugo osebje“, zaposleno v okviru kadrovske ureditve začasnih uslužbencev v skladu z UOU, kot je zahteval prvotni statut JET.
- 118 Torej je kljub pravnemu in proračunskemu položaju, v katerem so tožeče stranke, treba ugotoviti, ali bi se jih moralo, upoštevajoč funkcije, ki so jim bile naložene, šteti kot del projektne skupine, določene s členom 8 statuta.
- 119 Glede tega trditev Komisije, ki jo podpira Svet, da tožeče stranke niso bile v pravnem razmerju s skupnim podjetjem JET in se nikoli niso štete za del projektne skupine, v kateri ni prišlo do nobene zaposlitve drugega osebja, ni upoštevna, ker gre ravno tu za ugotovitev, ali je to, da se je izognilo pravnemu razmerju med tožečimi strankami in projektno skupino, skupaj s pripadajočimi statusnimi posledicami, zakonito ali ne.

Funkcije, ki so jih za JET opravljale tožeče stranke

- 120 Stranke si nasprotujejo glede narave nalog, ki so jih tožeče stranke opravljale v službah skupnega podjetja JET. Zainteresirani zatrjujejo, da so s svojimi kvalifikacijami, opravili in sposobnostmi dejansko bili del projektne skupine. Nasprotno pa Komisija šteje, da so bili zainteresirani zelo raznolika skupina, glede na skupine delavcev sestavljena iz nediferenciranih delojemalcev, katerih naloge naj večinoma ne bi bile primerljive z nalogami članov projektne skupine.

- 121 Iz spisa in zlasti iz razvrstitve delovnih mest tožečih strank iz priloge k odgovoru na tožbo izhaja, da so bili razdeljeni na 37 tehnikov, 23 inženirjev, 18 risarjev, 10 vodij ekipe ali skupine, 5 služb v pisarni, 1 varnostnika in 1 kvalificiranega varilca. Torej so bili delovna mesta in kvalifikacije tožečih strank, kot jih je opisala Komisija, po svoji naravi in stopnji podobni tistim, ki so jih imeli člani projektne skupine. Komisija je poleg tega na obravnavi z dne 8. maja 2003 priznala, da ni bilo bistvenih razlik med člani projektne skupine in tožečimi strankami, saj so bile kvalifikacije in poklicne izkušnje enih in drugih podobne, da pa so način zaposlitve osebja, kakršno so tožeče stranke, narekovale upravne zahteve „za zapolnitev vrzeli“.
- 122 To podobnost funkcij potrjuje organigram JET. Letni pregled poslovanja JET za leto 1997 na primer kaže na to, da je skoraj v vseh službah JET prisotno pogodbeno osebje, ne da bi se delala razlika med njimi in njihovimi sodelavci, člani projektne skupine, ki zasedajo delovna mesta, katerih oznaka je včasih povsem enaka delovnim mestom, ki jih zasedajo njihovi sodelavci. Poleg tega iz tega organigrama izhaja, da so bile v štirih primerih, to je v „Finance service“ (finančna služba), „Quality Assurance Group“ (skupina za zagotavljanje kakovosti) „Remote Handling Group“ (skupina za oddaljeno upravljanje) in v „Magnet Systems Group“ (skupina za magnetne sisteme) za službo ali skupino odgovorne osebe, ki so imele sklenjene pogodbe.
- 123 Poleg tega ni sporno, da so nekatere tožeče stranke sprejele odgovornosti v projektni skupini. Označitev nekaterih izmed njih v organigramu JET ali v drugih dokumentih skupnega podjetja je dodaten dokaz, ki potrjuje dejansko vključitev zainteresiranih v to skupino. V istem smislu je Komisija priznala, da so nekatere od tožečih strank prispevale znanstvene prispevke v nekaterih letnih poročili glede napredka JET.
- 124 Posamezni primeri, v katerih so nekatere tožeče stranke zasedle upravna ali tehnično izvršilna delovna mesta ali, ločeno, mesto kvalificiranega varilca, ne morejo vplivati

na predhodne ugotovitve, ker se izkaže, da projektna skupina ni bila predhodno določena, stalna in omejena skupina, kot je bilo ugotovljeno prej, in da so delovna mesta, ki so jih zasedle tožeče stranke, imela v nekem trenutku poteka programa JET v tej skupini svoj ustreznik. Pri kvalificiranem varilcu, ki je bil 8. maja 2003 posamično zaslišan na obravnavi, Komisija ni zanikala, da je bil strokovnjak na svojem področju in da so imeli drugi člani projektne skupine odgovornosti, podobne njegovim.

- 125 Poleg tega postopki zaposlitve tožečih strank niso bili bistveno drugačni od postopkov, ki so se uporabili za osebje UKAEA in ostale člane skupnega podjetja. Iz navedb Komisije v dopisu z dne 19. februarja 2003, v odgovoru na pisno vprašanje Sodišča prve stopnje, izhaja, da so bili eni in drugi predmet izbire uprave JET, ki je z njimi tudi opravila razgovor. Edina razlika je v tem, da je osebje, ki so ga dale na razpolago članice skupnega podjetja, imenoval direktor JET, medtem ko je bila zaposlitev zainteresiranih pri pogodbenem osebju odvisna od njegove odobritve in soglasja izvršnega odbora JET.
- 126 Določbe individualnih ali skupinskih pogodb, ki so jih sklenili skupno podjetje in tretje družbe, prav tako kažejo na to, da je pogoje za delo tožečih strank določila uprava JET in da so bili podvrženi določbam, ki so se uporabljale za skupno podjetje (člen 3 tipske individualne pogodbe in člen 5 tipske skupinske pogodbe). Tožeče stranke, ne da bi kdo prerekal, navajajo, da je njihove pogoje dela z vidika materialne organizacije in vsebine ter metode opredelilo vodstvo skupnega podjetja JET.
- 127 Poročila o dejavnostih JET podkrepljujejo tesno sodelovanje pogodbenega osebja pri projektni skupini in potrjujejo, da so bile lahko naloge projektne skupine brez razlike zaupane članom te skupine ali pogodbenemu osebju. Poročilo za leto 1981, potem ko omenja povečanje števila členov projektne skupine navaja (stran 14), da

„je zaposlovanje določenega osebja, zlasti inženirjev in tehnikov, še naprej oteženo, čeprav je na teh delovnih mestih prišlo do izboljšanja v drugem polletju leta zaradi zaposlitve britanskega osebja. Kljub temu je še naprej treba zaposlovati precejšnje število pogodbenega osebja.“

- 128 Iz spisa izhaja, da je pogodbeno osebje začasno zadovoljilo velike in stalne potrebe po človeških virih projekta JET ves čas trajanja skupnega podjetja.

Potrebe po osebju projektne skupine

- 129 Kaže, da je svet JET, ki se je na začetku odločil, da bo za zapolnitev industrijskih in tehničnih delovnih mest uporabil pogodbeno osebje, kot je bilo navedeno zgoraj v točki 103, v nadaljevanju bistveno razširil ta pristop v okviru skupinskih pogodb. Tako je Komisija v odgovoru na tožbo pojasnila, da je skupno podjetje moralo skleniti pogodbe za pridobitev pogodbenega osebja pri težavah članov JET pri napotitvi znanstvenega, tehničnega in upravnega osebja, potrebnega za projektno skupino na podlagi statuta. Sodišče prve stopnje pa je zgoraj v točki 100 navedene sodbe Altmann in drugi proti Komisiji navedlo, da se je „po pojasnitvi sporazuma o podpori, ki jo mora zagotavljati organizacija gostiteljica, ki je bil dogovorjen leta 1987 in ga je svet JET potrdil leta 1988, pomembno število storitev podpore, ki jih je do tedaj na podlagi tega sporazuma zagotavljala organizacija gostiteljica, od tedaj naprej izvajalo v okviru gospodarskih pogodb po postopku javnega razpisa“.

- 130 Pogodbeno osebje je bilo zaposleno ali v okviru individualnih pogodb ali v okviru skupinskih pogodb (skupina delavcev) v skladu s podrobnimi navodili, povzetimi zgoraj v točkah 28 in 29. 53 tožečih strank je bilo zaposlenih v okviru individualnih pogodb in 42 v okviru skupinskih pogodb. Proračunska delovna mesta, ki ustrezajo tako zaposlenim, so bila vključena v sistemizacijo in opredeljena, kot da niso del projektne skupine.
- 131 Izvlečki letnih poročil JET za leta 1981, 1986, 1989, 1990 in 1998, ki so v spisu, in poročilo Računskega sodišča za JET iz leta 1987 izkazujejo veliko število pogodbenega osebja, delavcev tretjih podjetij za posredovanje dela, ki so imela pogodbe z JET in so delavce dala na voljo skupnemu podjetju ves čas obstoja skupnega podjetja.
- 132 Iz poglavja „Osebje“ teh poročil izhaja, da je osebje, ki ni bilo del projektne skupine in je bilo zaposleno s pogodbami ter se je razlikovalo od osebja, ki je pripadalo projektni skupini, predstavljalo precejšen delež vsega osebja, ki je delalo pri projektu, in sicer leta 1986 na primer 37 % in leta 1998 48 %.
- 133 V poročilu za leto 1986 je navedena „potreba po povečani uporabi pogodbenega osebja za zadovoljitev potreb po delovni sili“, za to ugotovitvijo pa je zapisano, da „medtem ko je potrjena sistemizacija delovnih mest za skupino ostala pri 165 delovnih mestih [iz naslova ESAE], 260 delovnih mestih in 19 detaširanih delovnih mestih, iz naslova UKAEA oziroma programa ‚Fusion‘ [generalnega direktorata Komisije, pristojnega za znanost in razvoj], je svet JET potrdil novo zgornjo

mejo 210 pogodbenih delovnih mest, kar predstavlja povečanje za 44 delovnih mest glede na predhodno leto“. V tem poročilu je še navedeno:

„Pogodbena delovna mesta zapolnjuje osebje, ki ga zaposlujejo družbe in druge organizacije, ki je zagotovljeno v okviru pogodb, ki jih JET sklene s temi družbami.“

- 134 Poročilo Računskega sodišča za leto 1987 navaja v okviru potrjene sistemizacije 449 delovnih mest za projektno skupino in 231 pogodbenih delovnih mest, za zapolnjena delovna mesta pa 372 delovnih mest za projektno skupino in 259 pogodbenih delovnih mest. V tem poročilu je tudi navedeno, da pogodbeno osebje ni bilo direktno povezano s skupnim podjetjem JET, temveč je bilo zaposleno pri družbah, ki so sklenile pogodbe s skupnim podjetjem v okviru postopkov oddaje javnih naročil. Na zahtevo Računskega sodišča je vodstvo skupnega podjetja potem vknjižilo sredstva, ki so ustrezala zaposlitvi pogodbenih uslužbencev med stroške za osebje.
- 135 Komisija je v dopisu z dne 19. februarja 2003, omenjenim zgoraj v točki 125, potrdila statistične podatke iz poročil JET glede delovnih mest, proračunskih in dejansko zapolnjenih, v okviru projektne skupine in zunaj te skupine, torej pogodbenih delovnih mest za tri leta, in sicer za leta 1986, 1989 in 1998.

Leto	1986		1989		1998	
	proračun	zapolnje- na	proračun	zapolnje- na	proračun	zapolnje- na
Predvideno/realizacija						
Delovna mesta v okviru skupine	444	384	470	383	ni podatka	242,5
Pogodbena delovna mesta	210	229	210	242	ni podatka	255

- 136 Tako se izkaže, da je imela množična uporaba pogodbenega osebja, kot so tožeče stranke, s strani vodstva JET za zadovoljitev potreb po osebju, katerega člani skupnega podjetja niso mogli zadovoljiti z napotitvami, kot je navedeno zgoraj v točki 129, za cilj izpolnjevanje nalog, ki jih je imela projektna skupina. Letna poročila JET dokazujejo ponavljajoče se težave skupnega podjetja na tem področju, kot je to veljalo za leto 1981 in je navedeno zgoraj v točki 127 v primeru inženirjev in tehnikov. Ta poročila dokazujejo, kako je množično zaposlovanje pogodbenega osebja ves čas trajanja JET omogočalo odpravljanje navedenih težav. Razpredelnica iz zgoraj navedene točke 135 poleg tega prikazuje, da delovna mesta, ki so bila v proračunu predvidena za projektno skupino, niso mogla biti vedno zapolnjena, zato so bila zapolnjena s pogodbenim osebjem.
- 137 Poleg tega je določeno število tožečih strank dolgo časa sodelovalo pri projektu JET. Od 95 tožečih strank jih je 51 več kot 10 let delalo za skupno podjetje, med katerimi jih je 20 delalo zanj več kot 15 let in 11 več kot 20 let. 12 od 18 risarjev je pri projektu JET delalo več kot 17 let. 33 od 37 tehnikov in 14 od 23 inženirjev je delalo več kot 7 let. Kot je bilo prej navedeno, so se letne pogodbe zainteresiranih oseb lahko podaljševale in so bile podaljšane. Tožeče stranke, ne da bi kdo prerokal, navajajo, da je vodstvo JET za določene izmed njih pogosto zahtevalo zaposlitev in podaljšanje pogodbe. To trajno sodelovanje osebja s posebnimi kvalifikacijami tudi podkrepljuje dejstvo, da so zapolnjevali stalno potrebo in da so bile njihove naloge pomembne za projekt JET.
- 138 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da so tožeče stranke opravljale naloge, ki so bile enakovredne tistim, ki so jih lahko izvajali formalni člani projektne skupine, in da je bil cilj njihove zaposlitve izboljšati stanje pomanjkanja osebja, ki so ga dali na voljo člani skupnega podjetja in je trajalo ves čas programa JET.

- 139 Komisija je poleg tega na obravnavi z dne 8. maja 2003 priznala, da so tožeče stranke za projekt JET opravljale bistveno delo, ki je bilo pomemben raziskovalni projekt v okviru Pogodbe ESAE. Tožena stranka pa je poudarila, da sodna praksa na podlagi zgoraj navedene sodbe Mulfinger in drugi proti Komisiji, da se jo lahko uporabi, zahteva, da so zadevne funkcije neločljivo povezane z javno upravo Skupnosti in da gre za značilne naloge, ki jih lahko opravljajo le uslužbenci Skupnosti. Taka razlaga Komisije odstopa od meril, ki jih je sprejelo Sodišče. Tako se v tem primeru in v smislu sodne prakse, ki izhaja iz zgoraj navedene sodbe Mulfinger in drugi proti Komisiji, funkcije, ki jih opravljajo člani projektne skupine, ki so neposredno in ne le postransko sodelovali pri realizaciji programa v interesu Skupnosti, zaradi katerega je bilo v skladu s Pogodbo ESAE ustanovljeno skupno podjetje, štejejo za funkcije, ki so del naloge raziskovanja, ki jo ima ESAE, in jih je zato treba izvajati v okviru kadrovske predpise, kot to poleg tega določa člen 8 statuta JET.
- 140 Nazadnje je mogoče glede na naloge, ki jih je opravljalo pogodbeno osebje, pri čemer je predstavljalo velik delež zadevnih delovnih mest ves čas trajanja skupnega podjetja, razumno oceniti, da projekta JET ne bi bilo mogoče dobro voditi brez pogodbenega osebja. Razlika med osebjem, ki je pripadalo projektne skupini, in osebjem, ki ni pripadalo tej, torej ne ustreza resnični funkcionalni delitvi med dvema skupinama delovnih mest. Zato je treba ugotoviti, da je bila ta razlika uvedena ob kršitvi statuta JET, s ciljem in posledico, da se zainteresiranih oseb ne zaposli v okviru pogodb začasne uslužbenice v skladu z UOU, kot je predvideval omenjeni statut.

Krividno nezakonito ravnanje

- 141 Iz zgoraj navedenega izhaja, da so tožeče stranke opravljale bistvene naloge poslanstva skupnega podjetja JET, ki so bile enakovredne nalogam drugih članov projektne skupine, s katerimi so bile neločljivo povezane. Tako so bile dejansko del projektne skupine. Tožeče stranke bi zato v skladu s statutom JET morale biti

zaposlene kot „drugo osebje“, ki sestavlja projektno skupino, kot je navedeno zgoraj v točki 100. Njihova zaposlitev v okviru pogodbenih delovnih mest prek tretjih podjetij tako predstavlja obidenje postopka. Kaže pa tudi na trajno diskriminacijo zainteresiranih oseb, glede katere Komisija in Svet nista predložila nobene utemeljitve, ki bi bila združljiva s pravnim okvirom, ki se uporabi.

- 142 S tem, da tožečim strankam ni ponudila pogodb začasne uslužbenice, je Komisija ob kršitvi statuta JET pri izvajanju svojih upravnih pooblastil kršila tudi pravice, ki jih imajo zainteresirane osebe na podlagi omenjenega statuta. To ravnanje, ki je imelo za posledico, da so bile zadevne osebe v pravno diskriminiranem položaju glede na ostale formalne člane projektne skupine ves čas trajanja skupnega podjetja JET, predstavlja resno kršitev s strani zadevne institucije Skupnosti. Tako storjeno krivdno nezakonito ravnanje ima za posledico odgovornost Skupnosti.

Sprememba statuta JET leta 1998

- 143 Sprememba statuta, s katero je bilo oktobra 1998 v členu 8 črtano vsakršno sklicevanje na „drugo osebje“ (glej zgoraj navedeno točko 26), ne spremeni prej navedenih preudarkov. Sprememba ni mogla vplivati na položaj tožečih strank, ki so bile vse prvič zaposlene pred tem datumom, kot je to navedeno zgoraj v točki 27. Določene tožeče stranke so poleg tega do zaključka projekta še naprej delale pri skupnem podjetju JET, pri čemer to nikakor ni hotelo prekiniti njihovega sodelovanja.
- 144 Ne da bi se bilo treba opredeliti do ugovora nezakonitosti tožečih strank, navedenega zgoraj v točki 89, zadošča navedba, da imajo institucije Skupnosti vedno možnost, da v okviru proračunskih omejitev zaposlijočasne uslužbenice ob

uporabi UOU in da podaljšajo prej sklenjene pogodbe. Ker so zadevne funkcije ustrezale bistvenim nalogam za projekt JET, ki so del poslanstva skupnega podjetja in so navedene v sistemizaciji delovnih mest, kot je bilo predhodno ugotovljeno, ni bilo mogoče zakonito uporabiti storitev zunanjih podjetij (zgoraj navedena sodba Mulfinger in drugi proti Komisiji, točki 11 in 14).

- 145 Čeprav spremenjeni statut JET, ki je omenjen zgoraj v točki 26 in je začel veljati 21. oktobra 1998, s svojim načinom zaposlovanja v okviru delovnih mest za določen čas v nasprotju s prvotnim statutom ni več izrecno omenjal kategorije „drugo osebje“, ostaja dejstvo, da se je moralo kot prej opravljanje bistvenih nalog za projekt, ko jih ni moglo opraviti osebje, ki so ga dali na voljo člani skupnega podjetja navedeni v točki 8.3 spremenjenega statuta, umeščati v okvir določb UOU, na katerega se je poleg tega skliceval spremenjeni statut glede napotnega osebja.
- 146 Spremembe statuta JET zato ne preprečujejo, da bi lahko bile pogodbe začasne uslužbenke s tožečimi strankami sklenjene v skladu z UOU, kot bi to moralo biti storjeno glede na njihove funkcije. Ker te pogodbe niso bile sklenjene za čas trajanja veljavnosti novega statuta, je treba ugotoviti, da krivdno nezakonito ravnanje, ki je bilo storjeno v razmerju do tožečih strank in je ugotovljeno zgoraj v točki 142, ostaja podano do konca projekta JET.

Vzročna zveza

Trditve strank

- 147 Komisija navaja, da če bi bilo treba organizirati izbiro „drugega osebja“ kot začasnih uslužbencev, zaposlitev tožečih strank iz tega naslova ne bi bila gotova, saj bi morale

izpoljevati ustrezne pogoje za izbor, pri katerem so možnosti za uspeh okoli 25 %. Tožena stranka dodaja, da tožeče stranke, ki niso opravile postopka izbire, ki velja za člane projektne skupine, poleg tega niso nikoli kandidirale, ko so bila objavljena prosta delovna mesta v okviru projektne skupine, kar dopušča sklepanje, da niso imele potrebnih kvalifikacij. Komisija iz tega izvaja, da ni podana vzročna zveza med nezakonitostjo in zatrjevano škodo.

- 148 Tožeče stranke menijo, da so imele ob tem, da so opravljale enake naloge kot člani projektne skupine, podobne kvalifikacije in da so določene imele odgovornosti v okviru skupine ali nadomeščale njene člane, ki so zapustili JET, vse možnosti za zaposlitev kot začasni uslužbenci. Tožeče stranke dodajajo, da dejstvo, da je bila večina izmed njih zaposlena pri JET za polni delovni čas zelo dolgo obdobje, dokazuje, da so izpolnile pričakovanja vodstva skupnega podjetja.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 149 Da se prizna obstoj vzročne zveze je načeloma treba dokazati neposredno in gotovo vzročno-posledično zvezo med kršitvijo, ki jo je storila zadevna institucija Skupnosti, ter zatrjevano škodo (sodba Sodišča Prve stopnje z dne 28. septembra 1999 v zadevi Hautem proti BEI, T-140/97, RecFP, str. I-A-171 in II-897, točka 85).

- 150 Kljub temu je v okviru sporov v zvezi z uslužbenci stopnja gotovosti vzročne zveze, ki jo zahteva sodna praksa dosežena, ko je nezakonitost, ki jo je storila institucija Skupnosti, osebi gotovo odvzela ne nujno zaposlitev, pravice do katere zainteresirana oseba ne more nikakor dokazati, temveč resno možnost, da bi bila zaposlena kot uradnik ali uslužbenec, kar ima za zainteresirano osebo posledico premoženjsko

škodo, ki jo predstavlja izguba prihodkov. Ko se v okoliščinah primera izkaže za zelo verjetno, da bi zadevna institucija Skupnosti ob spoštovanju zakonitosti zaposlila uslužbenca, teoretična negotovost, ki ostaja glede rezultata, ki bi ga prinesel zakonito voden postopek, ne preprečuje, da se povrne dejanska premoženjska škoda, ki je zainteresirani osebi nastala zato, ker je bila prikrajšana za pravico, da se poteguje za delovno mesto v okviru kadrovskih predpisov, za katerega bi imela vse možnosti za uspeh.

- 151 V tem primeru je mogoče obstoj take pravice do povračila škode ugotoviti, ker tožeče stranke dokazujejo, da so v vsakem primeru izgubile resno možnost, da bi za projekt JET delale v okviru kadrovskih predpisov, kar je bilo predvideno, zaradi česar jim je nastala premoženjska škoda (zgoraj navedena sodba Svet proti de Nil in Impens, točki 28 in 29).
- 152 Ker nobena zaposlitev ni bila opravljena v skladu s podrobnimi določili kadrovskih prepisov in ker je bil, nasprotno, vzpostavljen vzporedni sistem, da se ne zaposluje začasnih uslužbencev, je vzročna zveza med storjeno nezakonitostjo in nastalo premoženjsko škodo podana, če se izkaže, da so zainteresirane osebe izgubile resno možnost za zaposlitev.
- 153 Ta pristop se uporablja v okviru sporov v zvezi z javnimi uslužbenci, zlasti ko gre za presojo učinkov nezakonite uvrstitve na kasnejši razvoj kariere zadevnega uslužbenca (zgoraj navedena sodba Svet proti de Nil in Impens, točki 28 in 29).
- 154 Treba je torej presoditi, ali so tožeče stranke, ob upoštevanju njihovih kvalifikacij nalog za JET in podaljšanja njihovih pogodb, imele resne možnosti za zaposlitev kot začasni uslužbenci, če bi bili postopki, ki jih zahteva statut JET, izpeljani.

155 Prej je bilo ugotovljeno, da so bile funkcije tožečih strank, njihove kvalifikacije in njihovi pogoji dela podobni tistim, ki so jih opravljali članov projektne skupine, ki jih je kot take priznavalo vodstvo JET, da projektna skupina ne bi mogla voditi projekta do konca brez izbire pogodbenega osebja, ki je predstavljalo precejšen delež osebja, namenjenega za projekt ves čas njegovega trajanja, in da je zaradi skoraj sistematičnega podaljševanja letnih pogodb, ki zadevajo tožeče stranke, večina ter v končni fazi delala za skupno podjetje v obdobju, ki je bilo zelo dolgo.

156 Te okoliščine dokazujejo, da je bilo pogodbeno osebje potrebno za realizacijo projekta JET, da so imele tožeče stranke kvalifikacije, ki se zahtevajo za naloge, za opravljanje katerih so bile zaposlene, in da je bilo vodstvo JET, ki je dalo pobudo in potrdilo podaljšanje letnih pogodb, z njihovim delom zadovoljno. Poleg tega Komisija ni dokazala, da če bi bile potrebe JET po osebju zapolnjene v okviru začasnih pogodb, kot je predvideval statut JET, tožeče stranke ne bi bile zaposlene (zgoraj navedena sodba Svet proti de Nil in Impens, točki 28 in 29). Zato so tožeče stranka v pravno zadostni meri dokazale, da so zaradi nezakonitosti, ki jih je zadevala, izgubile to možnost za zaposlitev kot začasni uslužbenci.

157 Čeprav Komisija ugovarja, da tožeče stranke niso nikdar kandidirale za prosta delovna mesta v okviru projektne skupine, pa ne dokazuje, zlasti s predložitvijo obvestil o razpisu prostih delovnih mest, da so bila ta prosta delovna mesta odprta za zunanje osebje niti ne da nobenega podatka glede pogostosti takšnih razpisov. V svojem odgovoru, omenjenem zgoraj v točkah v točkah 125 in 135, se tožena stranka omejuje na navajanje povečanja števila zaposlenih v JET in podaja natančen podatek, da je bilo v projektni skupini leta 1989 pogodbeno zaposlenih trinajst oseb. Očitno ni bilo nikoli razpisanih prostih delovnih mest za pogodbe začasne uslužbence glede delovnih mest, ki so jih zasedale tožeče stranke. Nasprotno, zdi se, da so bila delovna mesta „v okviru projektne skupine“ „rezervirana“ za osebje članov skupnega podjetja, ki je bilo zaposleno kot začasni uslužbenci iz naslova ESAE, za uslužbence Komisije in za osebje UKAEA ter da so ta delovna mesta le izjemoma lahko zapolnile osebe s sklenjenimi pogodbami.

- 158 Zato je vzročna zveza med storjeno nezakonitostjo in nastalo škodo dokazana v pravno zadostni meri, da utemeljuje povračilo škode, ki so jo imele tožeče stranke zaradi izgube resne možnosti, da bi jim bila ponujena pogodba začasne uslužbenke Evropskih skupnosti.

Škoda

Trditve strank

- 159 Tožeče stranka navajajo, da so utrpele finančno škodo, ki obsega tri elemente, in sicer neto izgubo prihodkov od dela za obdobje, v katerem je vsaka izmed njih delala pri projektu JET, neto izguba prihodkov od dela v zvezi z drugim delovnim mestom Komisije za pet let ali do doseženega 60. leta starosti, če je ta dogodek nastopil pred iztekom tega obdobja za tožeče stranke, ki so delale za skupno podjetje JET do konca projekta 31. decembra 1999, in neto izguba prihodkov iz naslova pokojnin v pokojninskem sistemu Skupnosti.
- 160 Tožeče stranke prilagajo finančno oceno zahtevka vsakega posameznika in uporabljeno metodo izračuna. Poleg tega zahtevajo obresti, ki ustrezajo znesku britanskega davka, ki ga je treba plačati za vsako prejeta odškodnino.
- 161 Komisija zanika vsakršno pravico do odškodnine tožečih strank in meni, da če bi bila spoznana za odgovorno, njena odgovornost lahko nastopi le po razglasitvi zgoraj navedene sodbe Altmann in drugi proti Komisiji.

- 162 Tožena stranka zatrjuje, da je argumentacija v zvezi z nastalo škodo splošna in da finančni zahtevki niso natančni in pojasnjeni. Meni, da odškodninski zahtevki tožečih strank ne izpolnjuje pogojev iz določb členov 44 in 47 Poslovnika Sodišča prve stopnje ter kot tak ni dopusten.
- 163 Komisija izpodbija način izračuna zahtevkov tožečih strank. Ne priznava enakovrednosti uvrstitve med tožečimi strankami in uslužbenci, zaposlenimi na podlagi ESAE, ter ocenjuje, da trditve tožečih strank glede izgub ni mogoče preveriti. Komisija zavrača vsakršno plačilo odškodnine po poteku projekta JET, tj. 31. decembra 1999. Glede vpliva davka dodaja, da je ta posledica neizogibne razlike med zaposlitvami, za katere velja nacionalno pravo, in zaposlitvami, za katere velja pravo Skupnosti, ter da ni gotovo, da bo davčna uprava Združenega kraljestva odškodnino, prejeta iz naslova odprave kršitve uprave, štela za obdavčljivo.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 164 Ocene tožene stranke glede dopustnosti odškodninskih zahtevkov niso utemeljene. V tožbi so namreč jasno in natančno navedeni sestavni deli zatrjevane škode, pri čemer se razlikujejo izgube prihodkov od dela, izgube pokojninskih pravic ter izgube, ki ustrezajo določenim nadomestilom in ugodnostim. V prilogi je opomba o metodi izračuna izgub in seštevki zatrjevane izgube za vsako tožečo stranko. Poleg tega je bil v repliki predložen natančen izračun odškodninskih zahtevkov za vsako tožečo stranko. Tožena stranka je o teh podatkih lahko razpravljala. Ti zahtevki so torej dopustni (sodbi Sodišča prve stopnje z dne 30. septembra 1998 v zadevi Coldiretti in drugi proti Svetu in Komisiji, Recueil, str. II-3841, točke od 47 do 49, in z dne 29. oktobra 1998 v zadevi TEAM proti Komisiji, Recueil, str. II-4073, točki 28 in 29).

- 165 Premoženjska škoda, ki jo navajajo tožeče stranke, v bistvenem obsega izgubo prihodkov iz naslova plačil za delo, s tem povezanimi ugodnostmi in pokojninskimi pravicami, pridobljenimi v okviru ali iz naslova njihovega obdobja dela za JET in izgubo prihodkov v zvezi z možnostjo pridobitve kasnejše zaposlitve, ki bi jim jo Komisija lahko ponudila po letu 1999.
- 166 Ta škoda izhaja iz primerjave med finančnimi pogoji zaposlitve, ki bi jih bile tožeče stranke deležne, če bi bile zaposlene na delovnih mestih za določen čas, in tistimi, ki so jih bile dejansko deležne kot delavci tretjih podjetij. Ni sporno, da je bil položaj pogodbenega osebja finančno manj ugoden od položaja začasnega uslužbenca.
- 167 V obdobju, v katerem so delale za skupno podjetje JET, je škoda tožečih strank razlika med plačilom in s tem povezanimi ugodnostmi in pokojninskimi pravicami, ki bi jih tožeče stranke prejele ali pridobile, če bi delale za projekt JET kot začasni uslužbenci, ter plačilom in s tem povezanimi ugodnostmi ter pokojninskimi pravicami, ki so jih dejansko prejele ali pridobile kot pogodbeno osebje.
- 168 Možnosti pridobitve kasnejše zaposlitve je škoda, ki se navezuje na možnost, da bi bila tožečim strankam po izteku projekta JET ponujena pogodba za začasnega uslužbenca. Taka možnost zaposlitve se zdi močno hipotetična, saj ni nobene navedbe glede potreb ESAE po prenehanju skupnega podjetja, po delovnih mestih, ki so enake vrste kot tista, ki so jih zapolnjevale tožeče stranke, oziroma ni nobenega podatka, na podlagi katerega bi bilo mogoče priznati obstoj organske kontinuitete med skupnim podjetjem JET in subjekti, v okviru evropskega sporazuma o razvoju fuzije, ki je omenjen zgoraj v točki 8 ki so nadaljevali z raziskavami, ki jih prej izvajalo skupno podjetje. Ker škoda ni dokazana glede možnosti zaposlitve po 31. decembru 1999, je treba odškodninski zahtevek v tem delu zavrni.

- 169 Odškodnino, ki jo je treba plačati, je treba za vsako tožečo stranko izračunati od datuma začetka veljavnosti najstarejše sklenjene pogodbe ali njenega podaljšanja, ki zadeva to tožečo stranko, ta datum pa ne more segati v obdobje izpred petih let od dneva, ko je ta tožeča stranka na Komisijo vložila odškodninski zahtevek.
- 170 Odškodnine, ki pripada vsaki tožeči stranki, Sodišče prve stopnje glede na spisovno dokumentacijo ne more določiti. Stranke se zato poziva, naj poskušajo doseči dogovor na podlagi načel in meril, ki so navedena v nadaljevanju.
- 171 Stranke naj naprej dosežejo dogovor glede delovnega mesta in naziva, ki bi ustrezal funkcijam, ki jih je opravljala posamezna tožeča stranka, če bi ji bila ponujena pogodba začasnega uslužbenca na dan, naveden zgoraj v točki 169.
- 172 Potem naj se dogovorijo o ustreznem razvoju kariere za vsako izmed tožečih strank, torej od dneva njene zaposlitve do največ začetka obdobja zadnjih petih let, iz zgoraj navedene točke 169, pri čemer naj upoštevajo povprečno rast plač za delovno mesto in naziv, ki ustreza uslužbencu ESAE, po potrebi tistega, ki je delal za JET, morebitna napredovanja, do katerih bi bila vsaka posamezna tožeča stranka lahko upravičena v tem obdobju z uporabo povprečja napredovanj začasnih uslužbencev ESAE v podobnem položaju.
- 173 Primerjavo med položajem začasnega uslužbenca Skupnosti in položajem pogodbenega uslužbenca, kot je bila vsaka izmed tožečih strank, je treba opraviti na podlagi neto zneskov ob odštetju prispevkov, akontacij in drugih odtegljajev, ki se izvedejo v skladu z zakonodajo, ki se uporabi. V zvezi s tem davčni ureditvi, in sicer Skupnostna in britanska, ki veljata za zadevne zneske, ne smeta vplivati na primerjavo, ki jo je treba opraviti glede na zneske brez davkov, pri čemer je treba opozoriti, da so

uradniki in uslužbenci Skupnosti zavezanci za davek v korist Skupnosti (Uredba Sveta (EGS, Euratom, ESPJ) št. 260/68 z dne 29. februarja 1968 o pogojih in postopku obdavčevanja v korist Evropskih skupnosti (UL L 56, str. 8), kot je bila nazadnje spremenjena z Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 1750/2002 z dne 30. septembra 2002 (UL L 264, str. 15)).

- 174 Odškodnino je treba izračunati v okviru obdobja, ki se začne z datumom, navedenim zgoraj v točki 169, in se konča ali na dan, ko je zadevna tožeča stranka nehala delati pri projektu JET, če je bilo to pred iztekom projekta, tj. 31. decembra 1999, ali na ta datum, če je pri projektu JET delala do njegovega izteka.
- 175 Tožeče stranke zahtevajo tudi nadomestilo za davek, ki naj bi ga britanska davčna uprava obračunala pri odškodnini, kot je ta, ki je tu predmet obravnave in s katero je bila odpravljena škoda, ki jo je povzročila Skupnost.
- 176 Vendar pa mora biti odškodnina – ki pripada vsaki tožeči stranki in katere namen je nadomestiti izgubo pri plači in ostalih ugodnostih, presojana neto brez davka, kot je bilo navedeno zgoraj v točki 173, ter ki je v skladu z istimi podrobnimi navodili, izračunana ob upoštevanju davka Skupnosti – predmet davčne ureditve, ki velja za zneske, ki jih Skupnost izplača svojim uslužbencem v skladu s členom 16 Protokola o privilegijih in imunitetah uradnikov in uslužbencev Evropskih skupnosti. Zadevna odškodnina, ki je tako zaračunana brez upoštevanja vsakršne obdavčitve, zato ne more biti predmet nacionalne obdavčitve. Zato ni upravičena nobena odškodnina iz naslova nadomestila takih dajatev.
- 177 Stranke morajo na podlagi zgoraj navedenih načel in meril doseči dogovor v šestih mesecih od dneva vročitve te sodbe. Če ne dosežejo dogovora, morajo Sodišču prve stopnje v enakem roku posredovati predloge z zneski (glej, na primer, v istem smislu sodbo Sodišča z dne 5. oktobra 1988 v zadevi Hamill proti Komisiji, 180/87, Recueil, str. 6141).

Stroški

178 Odločitev o stroških se pridrži.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (prvi senat)

razsodilo:

- 1. Komisiji se naloži plačilo premoženjske škode, ki je nastala vsaki izmed tožečih strank, ker med izvajanjem dejavnosti v skupnem podjetju Joint European Torus (JET) ni bila zaposlena kot začasni uslužbenec Skupnosti.**
- 2. Stranke bodo v šestih mesecih od izdaje te sodbe Sodišču prve stopnje predložile s skupnim dogovorom določen znesek odškodnine, dolgovane iz naslova odprave te škode.**

3. Če sporazuma ne bo, bodo tožeče stranke Sodišču prve stopnje v enakem roku predložile predloge z zneski.

4. Odločitev o stroških se pridrži.

Vesterdorf

Jaeger

Legal

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourg, 5 oktobra 2004.

Sodni tajnik

Predsednik

H. Jung

B. Vesterdorf